

Lännen Tehtaat vuosikertomus 2003

Sisällysluettelo

Tietoja osakkeenomistajille.....	1
Lännen Tehtaat lyhyesti	2
Visio, tavoitteet ja arvot.....	3
Toimitusjohtajan katsaus	4
Toimintapolitiikka	6
Henkilöstö.....	7
Ympäristö ja laadun kehittäminen	8
Elintarvikeryhmä.....	10
Maatalousryhmä	14
Machinium-ryhmä	22
Tilinpäätös 2003	27
Yhtiön hallinnointi.....	55
Hallintoneuvosto.....	57
Tilintarkastajat.....	57
Hallitus.....	58
Johtajisto.....	59
Yhteystiedot	60

Tietoja osakkeenomistajille

Yhtiökokous

Lännen Tehtaat Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään keskiviikkona 24.3.2004 alkaen klo 14.00 Säkylässä Lännen Tehtaat Oyj:n henkilöstöravintolassa.

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka viimeistään 12.3.2004 on merkitty osakkeenomistajaksi Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon.

Osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, on ilmoitauduttava viimeistään maanantaina 22.3.2004 klo 16.00 mennessä joko kirjallisesti osoitteella Lännen Tehtaat Oyj, PL 100, 27801 Säskylä, faksilla numeroon (02) 8397 4022, puhelimitse numeroon (02) 8397 4011/Arja Antikainen tai sähköpostilla osoitteeseen arja.antikainen@lannen.fi.

Osingonmaksu

Hallitus esittää varsinaiselle yhtiökokoukselle, että osakkeenomistajille maksetaan vuodelta 2003 osingonjakopolitiikan mukaisena osinkona 0,65 euroa osakkeelta. Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että osingonmaksun täsmäytyspäivä on 29.3.2004 ja osingonmaksupäivä 5.4.2004. Osinko maksetaan osakkeenomistajalle, joka täsmäytyspäivänä on

merkitty Suomen Arvopaperikeskus Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon.

Taloudellinen tiedottaminen vuonna 2004

Lännen Tehtaat Oyj julkaisee vuonna 2004 seuraavat taloudelliset katsaukset:

- ▶ Osavuositarkastus tammi–maaliskuulta 13.5.2004
- ▶ Osavuositarkastus tammi–kesäkuulta 10.8.2004
- ▶ Osavuositarkastus tammi–syyskuulta 2.11.2004

Vuosikertomus ja osavuositarkastukset julkaistaan suomeksi ja englanniksi. Painettu vuosikertomus postitetaan kaikille yli 100 osaketta omistaville osakkaille. Osavuositarkastukset julkaistaan pörssitiedotteena ja yhtiön kotisivuilla www.lannen.fi/sijoittajatieto. Taloudellisia tiedotteita saa tilaamalla osoitteesta Lännen Tehtaat Oyj, PL 100, 27801 Säskylä, puhelin (02) 83971, faksi (02) 8397 4022 tai sähköpostiosoitteesta arja.antikainen@lannen.fi. Myös yhtiön kotisivujen kautta voi ilmoittautua postituslistalle.

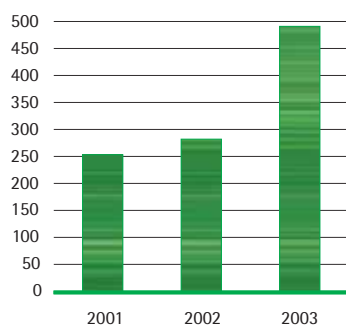
Muutokset henkilötiedoissa

Osakkeenomistajia pyydetään ilmoittamaan henkilötiedoissa tapahtuneet muutokset siihen pankkiin, jossa hänellä on arvo-osuustili.

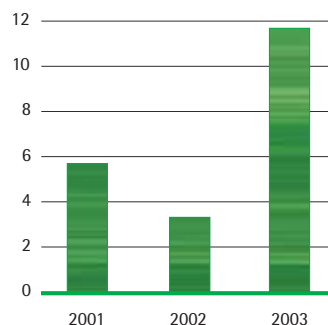
Avainluvut		2003	2002	2001
Liikevaihto	milj. €	492,0	283,4	254,1
Liikevoitto	milj. €	11,7	3,3	5,7
Tulos ennen satunnaisia eriä	milj. €	8,4	-0,1	4,8
Tulos ennen veroja ja vähemmistöosuuksia	milj. €	8,4	-0,1	4,8
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI)	%	7,7	2,7	6,4
Omavaraisuusaste	%	39,5	36,5	57,3
Tulos/osake	€	1,11	0,40	0,84
Osinko/osake	€	0,65 ¹⁾	0,30	0,60
Henkilöstö keskimäärin		1 161	993	1 010

1) Hallituksen ehdotus

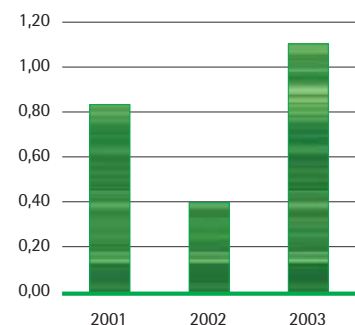
Konsernin liikevaihto, milj. €

Konsernin liikevoitto, milj. €

Konsernin tulos/osake, €

Lännen Tehtaat lyhyesti

Lännen Tehtaat Oyj on Helsingin Pörssissä noteerattu elintarviketeollisuusyhtiö. Konserniin kuuluvat Elintarvikeryhmä, Maatalousryhmä ja Machinium-ryhmä.

Elintarvikeryhmässä Apetit kehittää, valmistaa ja markkinoi puhtaista ja huolellisesti valikoiduista raaka-aineista tuotettuja pakasteita, hilloja, marmeladeja ja kalajalosteita. Apetitin viljelyosasto on Suomen merkittävin erikoiskasvien viljelyttäjä. Lännen Sokeri myy makeuttajia suomalaisille kuluttajille.

Maatalousryhmässä Suomen Rehu tytäryhtiöineen kehittää, valmistaa ja markkinoi tehokkaita, ympäristöystävällisiä rehuja ja rehuseoksia sekä

turvallisia ruokintaohjelmia. Avena Nordic Grain on kotimaiseen ja kansainväliseen vilja-, öljykasvi- ja rehuraaka-ainekauppaan erikoistunut yritys. Lännen Plant Systems keskittyy taimiteknologiaan sekä taimitarhojen kokonaisjärjestelmiin.

Machinium-ryhmän yhtiöt kehittävät ja valmistavat maarakennuskoneita pohjoisen olosuhteisiin, myyvät ja markkinoivat korkealuokkaisia kansainvälisiä maarakennus- ja materiaalinkäsittelykoneita sekä tuottavat niiden huoltopalveluja.

Yhtiön kotimarkkina-alueita ovat Suomi ja Ruotsi. Toimintaa on myös muualla Itämeren alueella.

LIKETOIMINTARYHMÄT

Elintarvikeryhmä

Apetit
Tresko Fish Oy
Lännen Sokeri

Maatalousryhmä

Rehuliiketoiminta
Suomen Rehu Oy
Hiven Oy
SIA Baltic Feed
Rehu Eesti Oü
Lännen Rehu Oy

Viljakauppa
Avena Nordic Grain Oy
ZAO Avena St. Petersburg

Muut toiminnot
Lännen Plant Systems

Harviala Oy

Machinium-ryhmä

Maarakennuskoneliiketoiminta
Lännen Engineering Oy
Suomen Rakennuskone Oy
SIA BCM Baltijas Celtniecibas Masina
UAB Baltijos Statybinės Masinos
AS Balti Ehitusmasin-Baltem
SMA Construction AB

Materiaalinkäsittelyliiketoiminta
SMA Maskin AB

SMA Maskinuthyrning AB

TUOTTEET JA PALVELUT

Pakasteet, hillot ja marmeladit
Kalajalosteet
Sokeri

Rehuseokset ja eläinten ruokintaohjelmat
Erikoisrehuseokset
Erikoisrehuseokset
Erikoisrehuseokset
Rehuseokset ja rehuteollisuuden raaka-aineet

Vilja-, öljykasvi- ja rehuraaka-aineiden kauppa
Vilja-, öljykasvi- ja rehuraaka-aineiden kauppa

Kasvien kennonaimien tuotantotekniikka,
istutus koneet ja taimitarhojen kokonaisjärjestelmät
Puunaimien kasvatus ja myynti

Maarakennuskoneiden valmistus
Maarakennuskoneiden myynti
Maarakennuskoneiden myynti
Maarakennuskoneiden myynti
Maarakennuskoneiden myynti ja huolto
Maarakennuskoneiden myynti ja huolto

Materiaalinkäsittelykoneiden ja dieselmoottoreiden myynti, vuokraus ja huolto
Materiaalinkäsittelykoneiden vuokraus

Visio, tavoitteet ja arvot

Visio

Lännen Tehtaat on asiakkaiden, henkilöstön, yhteistyökumppaneiden ja omistajien mielestä yksi johtavista suomalaisista elintarvikeyrityksistä.

Apetit on kuluttajien hyvinvointia edistävien ruokailuratkaisujen ykköstuotemerkki Suomessa. Lännen Tehtaat on keskeinen toimija sokeriliiketoiminnassa Suomessa.

Maataloussektorilla yhtiö on kotieläintilojen kannattavin ja läheisin kumppani ruokinnassa sekä viljakaupan edelläkävijä.

Tavoitteet

- ▶ kannattava kasvu ja aseman vahvistaminen yhtenä johtavana elintarviketalouden yrityksenä Suomessa
- ▶ 40 %:n omavaraisuusaste
- ▶ tuottaa taloudellista lisäarvoa osakkeenomistajille
- ▶ luoda edellytykset osakkeen arvon vakaalle kehitykselle

Arvot

Asiakasläheisyys

Tunnistamme asiakkaiden tarpeet ja tyydytämme ne odotukset ylittävillä tuotteilla ja palveluilla. Toiminnallamme tuotamme menestystä ja hyvinvointia asiakkaillemme niin, että asiakasmenestys tuo menestystä myös meille. Toiminnallamme vahvistamme myönteistä mielikuvaa yrityksestä ja solmimme menestyviä kumppanuussuhteita.

Osaaminen

Osaava henkilöstö on yrityksemme tärkein voimavara. Yrityksenä huolehdimme, että osaamisemme on nykyisten ja tulevien vaatimusten edellyttämällä tasolla. Varmistamme osaamisen jatkuvan kehittymisen luomalla oppimiseen kannustavan ilmapiirin ja oppimismahdollisuudet. Innostamme toisiamme kehittymään ihmisinä ja työssämme. Toimimme vuorovaikutuksessa keskenämme ja käytämme osaamistamme yhteisesti yhtiön hyväksi.

Uudistuminen

Etsimme uusia ratkaisuja ja olemme valmiita muutoksiin. Muokkaamme toimintaympäristöä uudistamalla toimialaa. Uudistamme toimintaamme vastaamaan tulevia vaatimuksia. Uudistumisella kehitämme toimintaamme ja parannamme tuloksiamme sekä varmistamme parhaiten toiminnan jatkuvuuden.

Toimitusjohtajan katsaus

Hyvät osakkeenomistajat

Kulunut vuosi oli Lännen Tehtaille selvästi edellistä vuotta parempi. Konsernin liikevaihto kasvoi vuoden 2002 lopussa toteutettujen yritysostojen myötä 492 miljoonaan euroon ja tulos nousi tyydyttäväksi. Saavutimme myös tavoitteeksi asetetun 40 prosentin omavaraisuusasteen. Kahden edellisen vuoden heikko tuloskehitys voitiin pysäyttää ja yhtiö saavutti 1,11 (2002: 0,40) euron osakekohtaisen tuloksen. Tulosparannus oli pääosin seurausta konsernirakenteen muuttumisesta. Edellisinä vuosina tappioita tehnyt Puolan tytäryhtiö ei kuulunut enää konserniin, mikä paransi Elintarvikeryhmän tulosta. Liikevaihdoltaan suurimmaksi kasvanut uusi Maatalousryhmä kasvatti osaltaan kokonaistulosta.

Konsernirakenteemme kehittyi vuoden aikana ja Lännen Tehtaat lähestyi tavoitetilaansa olla yksi johtava suomalainen elintarvike-yhtiö. Liiketoimintamme muodostuu kuluttajatuotteita valmistavasta Elintarvikeryhmästä ja rehu- ja viljakauppaliiketoimintaa harjoittavasta Maatalousryhmästä. Yhdessä Sumitomon ja 3i Finlandin kanssa omis-

tetun Machinium Oy:n omistajastrategiana on Lännen Tehtaat -konsernista irtaantuminen.

Ruoan terveellisyys kuluttajien valintakriteerinä tulee jatkossa olemaan nykyistä tärkeämpi. Huolimatta siitä, että suomalainen elintarvike-teollisuus on panostanut merkittävästi terveysvaikutteisten ja funktionaalisten elintarvikkeiden kehittämiseen, kuluttajat eivät ole valinnoissaan arvostaneet näitä tuotteita toivotulla tavalla.

Lännen Tehtaat on arvioinut, etteivät funktionaaliset tai terveysvaikutteiset tuotteet ole tulevaisuudessa houkuttelevin liiketoiminta-alue. Tuotteidemme perusraaka-aineet ovat kasviksia, joista pääosan tuottavat osaavat sopimusviljelijämme. Kasvispohjaiset ruoat ovat tärkeä osa terveellistä ruokavaliota. Terveiden kannalta hyödyllisiksi todettujen kalapohjaisten tuotteiden osuus Apetitin liikevaihdosta on myös kasvanut nopeasti. Kerromme jatkossa ruokavalion merkityksestä terveydelle ja hyvinvoinnille entistä selkeämmin.

Maataloussektorilla tytäryhtiömme Suomen Rehu on maan suurin kotieläinrehujen valmistaja,

joka panostaa merkittävästi alan kehitykseen. Avena Nordic Grainin ansiosta olemme myös viljakaupassa alan edelläkävijä. Muuttuvat olosuhteet edellyttävät uusia ruokintaratkaisuja kotieläintiloilla ja edistämme niitä aktiivisesti. Tavoitteenamme on osaamisellamme parantaa koko ketjun kannattavuutta. Ketjun kilpailukyvyn turvaaminen edellyttää ennakkoluultomiakin uusia ratkaisuja.

Toimintaympäristömme muuttui kuluneen vuoden aikana. Ulkomaisen kilpailun vaikutukset kotimaan elintarvikekaupassa näkyivät erityisesti Apetitille tärkeiden tuoteryhmien kilpailutilanteissa. Kaupan omien merkkien tarjonta kasvoi voimakkaasti vihannespakastetuotteissa. Hillojen myynnissä kehitys oli samansuuntainen. Aikaisempaa kovempi taistelu pakastealtaiden tilasta aiheutti Apetitin markkinaosuuksien menetyksiä ja pienensi Elintarvikeryhmän tulosta.

Euroopan unionin laajeneminen toukokuun alussa muuttaa toimintaympäristöä ja lisää edelleen kilpailua. Alhaisempien tuotantokustannusten vuoksi uudet jäsenmaat aiheuttavat suomalaisessa liha- ja maitoketjussa tehostamistarvetta. Osana arvoketjua myös Lännen Tehtaille tärkeä rehuliiketoiminta on muutosten edessä. Olemme sitoutuneet tekemään osuutemme lopputuotteiden hintakilpailukyvyn turvaamiseksi. Tässä työssä toimimme läheisessä yhteistyössä niin tuottajien, kuluttajatuotteiden valmistajien kuin kaupankin kanssa. Koko arvoketjussa tulee olla valmius ennakkoluultomiin ratkaisuihin ja toimintamalleihin.

Euroopan unionin laajeneminen avaa Lännen Tehtaiden rehu- ja viljakauppaliiketoiminnalle uusia mahdollisuuksia. Olemme jo pitkään olleet mukana Latvian rehuliiketoiminnassa tytäryhtiömme Baltic Feedin kautta. Euroopan unionin jäsenenä Baltian maat kuuluvat myös viljakaupassa aikaisempaa selvemmin kotimarkkinaamme.

Osakkuusyhtiömme Sucros Oy rakensi kuluneen vuoden aikana edellisenä kesänä palossa tuhoutuneen Porkkalan sokeripakkaamon tilalle teknologialtaan uusitun modernin sokeripakkaamon. Investointi vahvistaa suomalaisen sokeritoimialan toimintaedellytyksiä pitkälle tulevaisuuteen. Yhteistyökumppanimme Daniscon

sateenvarjon alla suomalainen sokeriteollisuus voi jatkossakin kehittyä ja säilyttää kilpailukykyänsä.

EU:n uusi sokerijärjestelmä astuu voimaan todennäköisesti vuoden 2006 heinäkuussa. Uudistuksen tavoitteena on tasapainottaa sokerin tuotannon ja kulutuksen suhdetta EU-markkinoilla. Uudistuksen sisältö vahvistunee vasta juuri ennen täytäntöönpanoa, mikä vaikeuttaa viljelijöiden ja teollisuuden sopeutumista. On tärkeää, että tulevissa ratkaisuisa turvataan sokeritoimialan tulevaisuus Suomessa vuoden 2006 jälkeenkin.

Maatalouspolitiikkaa koskien tehtiin kuluvana vuonna merkittäviä päätöksiä, kuten CAP-tuki-uudistus ja kansallista Etelä-Suomen 141-tukea koskeva muutos. Tämä vakavien vaikeuksien tuki-uudistus koskettaa myös Lännen Tehtaiden sopimusviljelijöitä leikaten tukea eniten erikoiskasveilta. Erikoiskasvien viljelyn lähivuosien kannattavuusedellytykset varmistuvat kuitenkin vasta, kun CAP-tuen uuden tilatukijärjestelmän yksityiskohdat ovat selvillä.

Elintarviketeollisuus tuottaa suomalaisille hyvää ja turvallista ruokaa. Elintarviketeollisuus on myös tärkeä työllistäjä ja hyvinvoinnin lähde. Kehittyvä maatalous on välttämätön suomalaiselle elintarviketeollisuudelle. Usko maatalouden toimintaedellytysten turvaamiseen on vahva, sillä suomalaiset ovat laajasti ymmärtäneet maatalousyrittäjien toimeentulon haasteet.

Lännen Tehtaiden kannalta vuoteen sisälty monia hyviä asioita. Henkilökuntamme on jälleen tehnyt kiitosten arvoisen työn. Kiitokset menestyksestä kuuluvat myös kaikille yhteistyökumppaneillemme, asiakkaillemme ja pitkäaikaisille sopimusviljelijöillemme. Parantuneen tuloksen johdosta voimme maksaa osakkeenomistajillemme viimevuotista suuremman osingon.

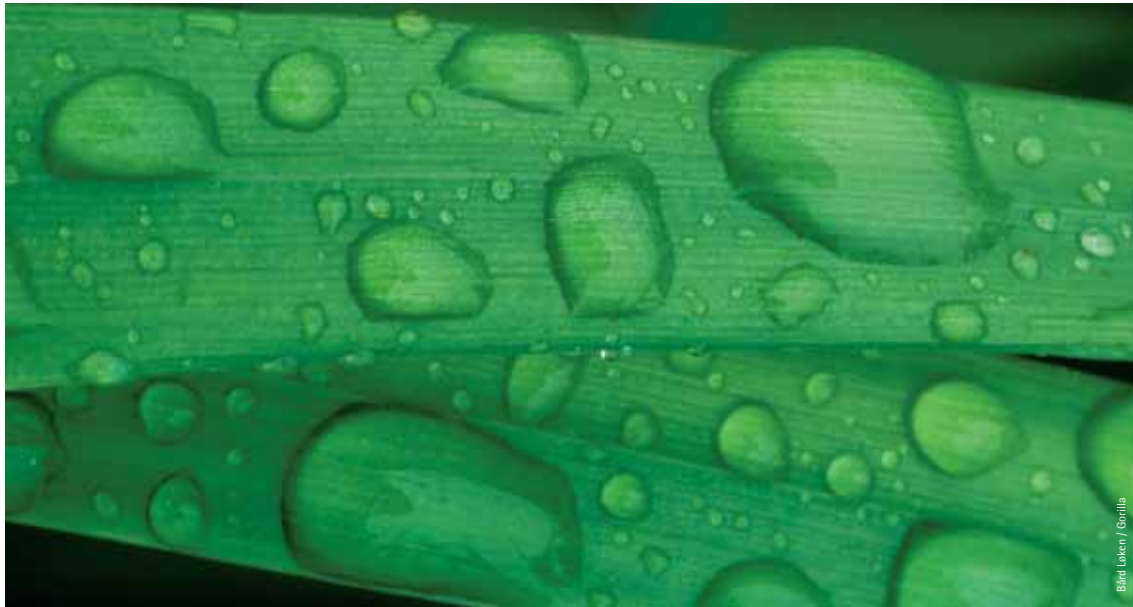
Säkylässä helmikuussa 2004

Erkki Lepistö
toimitusjohtaja

Toimintapolitiikka

Yhtiömme toimii vastuullisesti ja huomioi asiakkaiden, henkilöstön, yhteiskunnan sekä ympäristön tarpeet ja odotukset. Täytämme toimintaamme koskevat lainsäädännön vaatimukset.

Kehitämme toimintaamme jatkuvasti muuttuvan liiketoimintaympäristön vaatimusten mukaisesti. Tässä työssä hyödynnämme ISO 9001- ja 14001 -standardeihin sekä OHSAS 18001 -spesifikaatioon perustuvaa johtamisjärjestelmää. Lännen Tehtaiden johto on asettanut konsernille laatu-, ympäristö- ja turvallisuuspäämäärät jatkuvan parantamisen periaatteella. Johdon katselmuksissa varmistetaan toimintapolitiikan ajanmukaisuus, päämäärien toteutuminen ja päätetään muutostarpeista.

Henkilöstömme tuntee omaan työhönsä liittyvät laatu-, ympäristö- ja turvallisuusasiat.

Toimintapolitiikkamme päämääriä ovat:

1. Asiakastyytyväisyyden jatkuva parantaminen ja tuoteturvallisuuden varmistaminen
2. Toiminnan kannattavuus ja pääoman käytön tehokkuus
3. Henkilöstön jatkuva kehittäminen
4. Työympäristön turvallisuus
5. Ympäristökuormituksen vähentäminen

Henkilöstö

Lännen Tehtaat -konsernin henkilöstöpolitiikan tavoitteena on ylläpitää hyvää työmotivaatiota, kannustaa henkilöstöä itsensä kehittämiseen ja edistää työhyvinvointia. Henkilöstö on sitoutunut konsernin tavoitteisiin ja toimii yhdessä määriteltyjen arvojen mukaisesti.

Lännen Tehtaiden toimintapolitiikka uudistettiin muuttuneen konsernirakenteen mukaiseksi. Samalla määritettiin konsernille uudet päämäärät tavoitekaudelle 2004-2005.

Lännen Tehtaat ylläpitää työhyvinvointiohjelmaa, jonka tavoitteena on edistää työntekijöiden ja työyhteisön työkykyä ja työssä jaksamista. Toiminnan pitkän ajan tavoitteiksi on määritelty:

- ▶ hyvinvoiva, osaava henkilöstö
- ▶ avoin, vuorovaikutteinen työskentelytapa
- ▶ kannustava ja palkitseva johtaminen sekä
- ▶ terveellinen ja turvallinen työympäristö.

Konsernin kotimaisissa yhtiöissä tehtiin koko henkilöstön kattava työilmapiiritutkimus. Vastaava tutkimus Lännen Tehtailla on tehty vuosina 1989, 1994 ja 1999. Tutkimustuloksista tehtiin lukuisia erillisiä analyysejä yhtiöiden ja yksiköiden käyttöön. Näiden perusteella yhtiöt ja yksiköt määrittelevät itselleen lähivuosien kehittämiskohteet.

Aloitetoiminta laajennettiin koko konserniin. Ensimmäinen yhteinen aloitekilpailu järjestettiin työturvallisuuden parantamiseen tähtäävällä 0-tapaturmaa -teemalla. Kilpailuun lähetettiin 60 aloitetta ja viisi aloitteentekijää palkittiin.

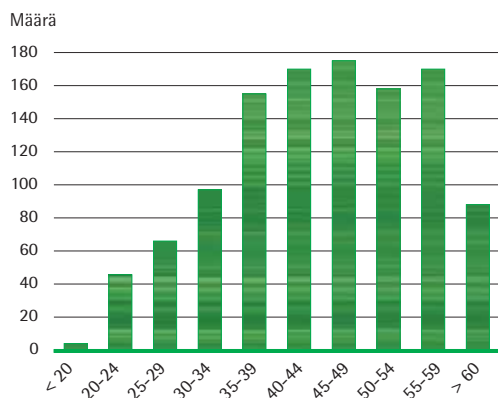
Elintarvikeryhmässä käynnistettiin tuote-turvallisuuden kehittämiseen liittyvä koulutus-ohjelma. Apetit-ryhmän koko henkilöstö sai koulutusta hygieniosaamisesta ja henkilöstö suoritti hygieniosaamistestin. Lisäksi esimiehille annettiin elintarvikelainsäädännön, omavalvonnan ja puhtaanapidon koulutusta. Koulutusohjelma jatkuu vuonna 2004. Maatalousryhmässä keskeisenä koulutusalueena oli työssä jaksaminen ja siihen liittyvä johtajuuskoulutus. Konsernissa käynnistettiin esimiehille ja asiantuntijoille suunnattu johtamisen erityisammattitutkintoon (JET) tähtäävä koulutus.

Vuoden 2004 näkymät ja tavoitteet

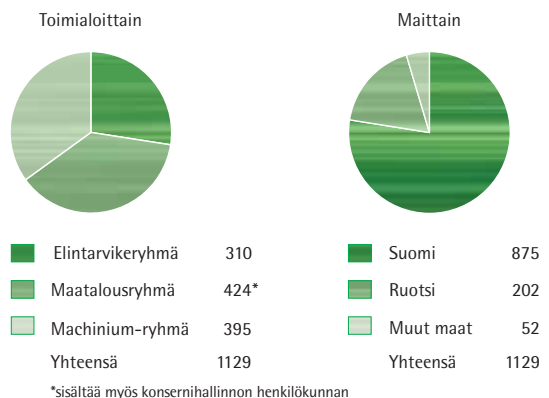
Keskeisenä tavoitteena on edistää työssä jaksamista työilmapiirikartoituksen antamien viitteiden mukaisesti. Tärkeäksi koetaan myös työhön liittyvän tiedon ja osaamisen välittäminen keskinäistä vuorovaikutusta parantamalla. Vuonna 2003 alkanutta työturvallisuuden edistämistä jatketaan 0-tapaturmaa -kampanjalla koko konsernissa.

Laajempi henkilöstöraportti on luettavissa yhtiön kotisivuilla osoitteessa www.lannen.fi/henkilosto.

Konsernin henkilöstön ikäjakauma ikäryhmittäin 31.12.2003

Konsernin henkilöstön määrä 31.12.2003

Ympäristö ja laadun kehittäminen

Lännen Tehtaiden toimintaa ohjaavat jatkuvan parantamisen ja kestäväen kehityksen periaatteet. Yhtiö toimii vastuullisesti ja ottaa huomioon sekä yhteiskunnan että ympäröivän luonnon vaatimukset.

Lännen Tehtaiden johto on asettanut yhtiölle ympäristöpäämäärät ja tavoitteet niihin pääsemiseksi. Yhtiö on sitoutunut ottamaan toiminnassaan huomioon Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) Elinkeinoelämän peruskirjassa esitetyt kestäväen kehityksen periaatteet.

Lännen Tehtaiden toimintapolitiikka uudistettiin muuttuneen konsernirakenteen mukaiseksi ja samalla määritettiin konsernille uudet päämäärät.

Elintarvikeryhmä

Apetit on sitoutunut noudattamaan kestäväen kehityksen periaatteita kaikessa toiminnassaan raaka-aineiden viljelystä tuotteiden loppukäyttöön asti. Sopimusviljely perustuu IP-viljelyn vaatimuksiin. Integroidussa tuotannossa viisaasti valituilla ja oikea-aikaisilla viljelytoimenpiteillä parannetaan tuotteiden laatua ja vähennetään viljelystä aiheutuvia ympäristöhaittoja. Jokaista uutta tuotetta kehitettäessä arvioidaan erikseen tuotteen ympäristövaikutukset, mm. pakkausmateriaali, sen kierrätettävyyden, hävittäminen ja syntyvä jäte. Toimintakauden 2000-2005 tavoitteiksi on asetettu jätemäärän, energian kulutuksen ja jätevesimäärän vähentäminen. Energian kulutuksen vähentämisessä vuodelle 2005 asetettu tavoite on jo saavutettu ja toimenpiteet jätemäärän ja jätevesimäärän vähentämiseksi jatkuvat.

Maatalousryhmä

Lännen Tehtaiden rehuryhmän rehujen ja ruokinta-ohjelmien avulla kotieläintuotanto on sekä tehokasta että sopusoinnissa ympäristön ja eettisten arvojen kanssa. Toimintaa ohjaava Turvallista Hyvinvointia -toimintatapa näkyy eläinten terveyttä ja hyvinvointia edistävän ruokinnan ja ympäristövaikutuksia vähentävien kohderehuteknologioiden kehittämisenä. Viljaraaka-aineen ympäristökuormitusta on pystytty pienentämään ISO-VILJA -ohjelmalla, jossa typpi- ja fosforilannoitteita käytetään kohdennetusti. Tuotannon ja kuljetusten ympäristölle aiheuttamia ympäristöhaittoja pienennetään vähentämällä energian kulutusta. Kotieläinten ruokinnassa optimoidaan typen ja fosforin määrät juuri eläimen tarpeiden mukaiseksi käyttämällä hyvin sulavia typpi- ja fosforilähteitä.

Suomen Rehun Vaasan tehtaalla tehtiin joulukuussa 2003 hajumittaus. Prosessisäädöillä ja kunnossapitotöillä hajupäästöt alenivat neljäs-

osaan edellisen vuoden mittaustuloksiin verrattuna. Seinäjoen, Turun ja Vaasan tehtailla tehtiin melumittaukset ja kaikki mittaustulokset olivat sallituissa rajoissa.

Suomen Rehussa tehtiin koko toiminnan kattava laatupalkintokriteeristön mukainen itsearviointi lokakuussa 2003 neljännen kerran. Kehitys on koko ajan ollut positiivista.

Avena Nordic Grain toimii vastuullisesti ja kehittää toimintansa laatua jatkuvan parantamisen periaatteella. Vuonna 2004 Avena Nordic Grain sertifioi toimintajärjestelmänsä ISO 9001:2000 -standardin mukaisesti. Toimintajärjestelmä täyttää myös Eurooppalaisten hyvien kauppapatojen kriteeristön (European Code of Good Trading Practice, Coceral).

Machinium-ryhmä

Machinium-ryhmän keskeinen ympäristöpäämäärä on tuotteiden ympäristöhaittojen ennaltaehkäisy asianmukaisella suunnittelulla ja valmistuksella. Tuotannossa erityistä huomiota kiinnitetään energian säästöön sekä jätteiden vähentämiseen ja kierrätykseen. Lännen Engineeringin vuoden 2003 alussa markkinoille tuomien C-sarjan kaivurikuormaajien uudet moottorit täyttävät EU:n päästö-direktiivin 2. vaiheen. Koneet täyttävät ympäristömeludirektiivin 2000/14/EY vaatimukset. Öljyjen ja suodattimien vaihtoväliä on voitu pidentää merkittävästi uuden tekniikan ansiosta. Koneet voidaan myös varustaa biohajoavilla öljyillä jo tehtaalla. Koneiden monipuolisuus mahdollistaa entistä useampien maarakennustöiden suorittamisen samalla koneella, mikä vähentää osaltaan raskaan siirtokuljetuskaluston käytöstä aiheutuvia ympäristökuormituksia.

Lännen Tehtaiden Iso-Vimman teollisuusalue

Lännen Tehtaiden Säkylän Iso-Vimman teollisuusalueen ympäristöluvassa on asetettu ehdot Eurajokeen laskettavan puhdistetun jäteveden vuotuiselle BHK-kuormitukselle (biologinen hapenkulutus) ja fosforimäärälle sekä tavoitearvot Eurajokeen juoksutettavan puhdistetun jäteveden BHK-pitoisuudelle sekä fosfori- ja ammoniumtyppipitoisuuksille. Kaikki asetetut lupaehdot ja tavoitearvot saavutettiin.

Teollisuusalueella ja sen ympäristössä tehtiin melumittaus. Päivä- ja yöajan ohjearvot eivät ylity lähimpienkään asuinalueiden kohdalla. Iso-Vimman teollisuusalueella toimivien Voima-Vasu Oy:n voimalaitoksen ja Lännen Rehu Oy:n typenoksidi- ja rikkioksidipäästöjen leviämistä lähiympäristöön tehtiin tutkimus. Tämän tutkimuksen mukaan NO_x- ja SO_x-päästöt (typenoksidi

► Lounaisen Suomen suurin vesialue, Säkylän Pyhäjärvi, hallitsee Lännen Tehtaiden maisemaa. Vuosittain järvestä pyydetyn kalasaaliin arvo on vajaa miljoona euroa. Laajan istutusohjelman ansiosta Pyhäjärvi on myös hyvä rapujärvi.

ja rikkioksidit) olivat alle ohjearvojen, eivätkä ne aiheuta terveydellistä haittaa ihmisille tai muille elollisille. Voima-Vasulla on ilmansuojelulupa ja Lännen Rehu on ilmoitusvelvollinen. Ilmanpäästöistä annetut lupaehtot ja ohjearvot täyttyivät.

Iso-Vimman teollisuusalueen uudet ympäristölupahakemukset jätettiin Lounais-Suomen ympäristökeskukselle. Lännen Tehtaat Oyj hakee ympäristölupaa elintarvikkeiden valmistukselle, jätehuollolle ja jätevedenpuhdistamolle. Samalla teollisuusalueella sijaitsevat Lännen Rehu Oy, Voima-Vasu Oy ja Sucros Oy jättivät samanaikaisesti erilliset hakemukset omalle toiminnalleen. Ympäristölupavelvoitteen edellyttämä vuoden mittainen haju- tutkimus käynnistettiin teollisuusalueella ja sen ympäristössä.

Laatu- ja ympäristösertifikaatit

Lloyds Register (LRQA) ja SFS-Inspecta Sertifiointi ovat myöntäneet Lännen Tehtaat -konsernin toimintajärjestelmille ISO 9001:2000:n mukaiset laatusertifikaatit ja ISO 14001:n mukaiset ympäristösertifikaatit. Sertifikaatit varmentavat,

että yritysten toimintajärjestelmät täyttävät standardien vaatimukset.

Vuoden 2004 näkymät ja tavoitteet

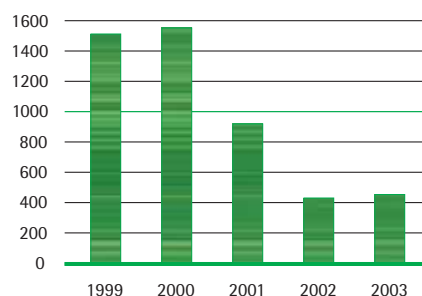
Vuonna 2003 Iso-Vimman teollisuusalueella aloitettua palo-, ympäristö- ja rikkoriskit käsittävää riskikartoitusta jatketaan. Tavoitteena on saada kartoitus valmiiksi sekä laatia sen perusteella toimenpideohjelma kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Iso-Vimman teollisuusalueella vuonna 2003 aloitettu ympäristöluvan edellyttämä hajututkimus valmistuu syksyllä 2004. Apetit Turun tehtaalle ja Tresko Fish Oy:n Kustavin tehtaalle haetaan toiminnan edellyttämät ympäristöluvat. Keväällä 2004 konsernissa aloitetaan ISO 14001 -ympäristöstandardin muutoksiin liittyvä koulutus. Konsernissa otetaan käyttöön sähköinen poikkeama-, auditointi- ja asiakaspalautejärjestelmä sekä laatu- palkintokriteeristön mukainen itsearviointi.

Laajempi ympäristöraportti on luettavissa yhtiön kotisivuilla osoitteessa www.lannen.fi/ymparisto.

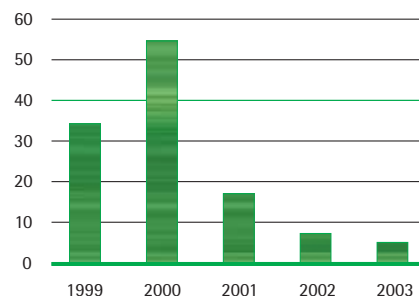
Vesistökuormitus: fosfori kg

Lupaehto 1000

Vesistökuormitus: hapenkulutus BHK-7 atu tn

Lupaehto 40

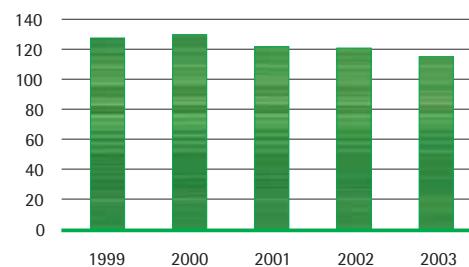
► Apetit-pakasteet luovat kesäisen tuoreita makuja juhlaan illanviettoon.

Elintarvikeryhmä

Elintarvikeryhmä, liikevaihto milj. €

Elintarvikeryhmä kehittää, valmistaa ja markkinoi puhtaista ja huolellisesti valituista raaka-aineista valmistettuja pakasteita, hilloja, marmeladeja ja kalajalosteita. Ryhmän tuotevalikoimaan kuuluvat myös Sucros Oy:n kuluttajamakeuttajat. Lännen Tehtaat on Suomen markkinajohtaja pakasteissa, vähittäis-kauppahilloissa ja -marmeladeissa. Yhtiö on myös Suomen merkittävin erikoiskasvien viljelyttäjä.

Elntarvikeryhmään kuuluvat Apetit, Tresko Fish Oy ja Lännen Sokeri sekä osakkuusyhtiö Sucros Oy.

Apetit kehittää, valmistaa ja markkinoi pakasteita, hilloja ja marmeladeja. Tresko Fish Oy on erikoistunut kalajalosteiden valmistukseen. Lännen Sokeri hoitaa osakkuusyhtiö Sucros Oy:n makeuttajien myynnin Suomen vähittäiskauppariikinoille.

Elintarvikeryhmän liikevaihto vuonna 2003 oli 114,9 miljoonaa euroa (120,8 milj. €). Apetitin kotimaan yksiköiden liikevaihto oli edellisen vuoden tasolla. Lännen Sokerin liikevaihto laski heikon marja- ja omenasadon vuoksi. Liikevaihtoa vuoteen 2002 verrattuna laski osaltaan Lannen Polska Sp. z o.o.:n poistuminen konsernista marraskuun alussa 2002.

Elintarvikeryhmän liikevoitto oli 6,5 miljoonaa euroa (3,3 milj. €). Ryhmän kannattavuus oli kokonaisuutena selvästi edellisvuotta parempi, mutta jäi tavoitteesta. Apetitin kotimaan liiketoiminnan kannattavuus oli viime vuotta heikompi kampanjaluonteisesti hinnoiteltujen ja alempikatteisten tuotteiden myyntiosuuden kasvun sekä tuontiraaka-aineiden ja energian hinnan nousun vuoksi. Kannattavuutta paransi osakkuusyhtiö Sucrosen tulososuuden nousu takaisin vuoden 2002 pakkamon paloa edeltäneelle tasolle. Vertailukauden liikevoittoa heikensivät Puolan tappiollinen tytäryhtiö ja Puolasta irtaantumisen kertakustannukset yhteensä 4,1 miljoonaa euroa.

Elintarvikeryhmän investoinnit olivat 1,7 miljoonaa euroa (5,8 milj. €). Ne kohdistuivat ensisijaisesti tuotantotekniikan kehittämiseen ja ylläpitoon.

Elintarvikeryhmä, milj. €	2003	2002	Liikevaihto yksiköittäin, milj. €	2003	2002
Liikevaihto	114,9	120,8	Apetit	56,0	57,1
Osuus konsernin liikevaihdosta	23 %	43 %	Tresko Fish Oy	5,7	4,3
Liikevoitto	6,5	3,3	Lännen Polska Sp. z o.o.		2,4
Investoinnit	1,7	5,8	Lännen Sokeri	53,6	57,6
Henkilöstö keskimäärin	331	438	Sisäiset myynnit	-0,4	-0,6
				114,9	120,8

Apetit

Missio: Apetit tarjoaa kuluttajille nautintoa ja hyvinvointia.

Visio: Apetit on kasvava ja kannattava edelläkävijäyritys, joka erikoisosaamisellaan luo kuluttajien ja asiakkaiden arvostamia uusia, nautinnollisia ennakoivan hyvinvoinnin ruokailuratkaisuja.

Pakasteiden myynnin kasvu kotimaan vähittäiskaupassa jatkui maltillisena. Myynnin arvo nousi 2 prosenttia vuonna 2003. Kaupan omien merkkien valikoiman laajeneminen ja myynnin kasvu vievät osan aiemmin merkkituotteisiin kohdistuneesta kysynnästä ja pienentävät valmistajien katteita.

Pakasteiden osuus Apetit-ryhmän liikevaihdosta oli 41,6 miljoonaa euroa (41,9 milj. €). Lännen Tehtaiden viljelytoiminnan liittäminen Apetit-ryhmään lisäsi ryhmän liikevaihtoa ja vähensi pakasteiden osuutta kokonaisliikevaihdosta. Pakastepizzojen ja -perunoiden sekä kalajalosteiden myynti kasvoi, vihannes- ja ruokapakasteiden sekä hillojen myynti sen sijaan jäi viime vuoden tasosta.

Lännen Tehtaat on Suomen markkinajohtaja vihannes- ja erikoisperunapakasteissa sekä vähittäiskaupahilloissa ja -marmeladeissa. Kuluttajatutkimusten mukaan Apetit on Suomen tunnetuin pakastetuotemerkki. Apetit-tuotemerkillä myydään ruoka- ja kalapakasteet sekä pakastepizzat, Kesäpöytä-tuotemerkillä vihannes-, marja- ja erikoisperunapakasteet. Lännen Tehtaat on johtava yritys Dronningholm-tuotemerkillä hilloissa ja Apetit-tuotemerkillä marmeladeissa.

Pakasteet valmistetaan Säkylässä, Turussa ja Pudasjärvellä, hillot Säkylässä ja kalajalosteet Kustavissa. Apetitin asiakkaita ovat vähittäiskauppa sekä kotimainen teollisuus ja suurkeittiöt.

Apetit toi vuoden 2003 alussa markkinoille uudistuneet, erityisesti suomalaisiin makutottumuksiin mukautetut pizzat. Apetit-pizzojen valttina on italialaisen ja suomalaisen makumaailman yhdistäminen. Maku-uudistusten lisäksi myös pakkauksia on uudistettu. Yhden ja kahden pizzan

pakkausten lisäksi markkinoille on tuotu viiden pizzan pakkaukset. Apetit Pudasjärven pizzatehdas on Suomen suurin pakastepizzojen valmistaja. Syyskuun alussa Apetit toi vähittäiskauppaan uudenlaisen Quick & Tasty -pikaruokasarjan. Tuotesarja on suunnattu aktiivisille ja kiireisille henkilöille, jotka haluavat valmistaa maistuvaa ja terveellistä ruokaa nopeasti. Uutuustuotteissa on runsaasti kasviksia, vähän rasvaa ja kaloreita. Makukirjo on valittu trendikkäistä etnisistä keittiöistä. Uutuudet on otettu vastaan erittäin hyvin ja tuotesarjan myynti on ylittänyt ennakoarviot.

Apetit on sitoutunut noudattamaan toimintansa kestävän kehityksen periaatteita. Luonnonvaroja käytetään säästeliäästi ja ympäristöön kohdistuvat rasitukset minimoidaan. Jokaisen uuden tuotteen kohdalla pohditaan erikseen myös tuotteen ympäristövaikutukset.

Apetitin toimintaympäristössä on tapahtumassa merkittäviä muutoksia. Päivittäistavarakaupassa kaupan omat merkit valtaavat markkinaosuutta merkkituotevalmistajilta. Myös kuluttajakentässä tapahtuu muutoksia. Ikääntyvien osuus väestöstä kasvaa, yhden hengen taloudet ja pientaloudet lisääntyvät. Kuluttajien tarpeet ja toiveet muuttuvat kehityksen seurauksena entistä monimuotoisemmiksi. Samanaikaisesti ihmisten terveystietoisuus kasvaa ja ennakoivaan hyvinvointiin kiinnitetään ruokailussa aikaisempaa enemmän huomiota hyvän maun ja elämyksellisyyden ohella. Hyvän maun lisäksi tuotteissa kiinnitetään erityistä huomiota valmistuksen helppouteen ja nopeuteen.

Liiketoiminnassaan Apetit panostaa kasvavien tuotealueiden vahvistamiseen ja tuotteidensa jalostusarvon nostamiseen. Kasvua haetaan sekä oman toiminnan tehostamisesta, kumppanuuksista että yritysjärjestelyistä.

Vuoden 2004 alussa Lännen Tehtaat Oyj Apetit ja RavintoRaisio Oy päättivät perustaa yhteisyrityksen hoitamaan Horeca-liiketoiminnan myyntiä ja markkinointia. Yhteisyrityksen toiminta-ajatukseksi on vahvan myynti- ja markkinointiorganisaation avulla tarjota hotelli-, ravintola- ja suurkeittiöasiakkaille kattava tuotevalikoima terveellisiä,

puhtaita ja laadukkaita elintarvikkeita. Yhtiön toiminta käynnistyy kesään mennessä ja liikevaihdon arvioidaan olevan vuositasolla noin 30 miljoonaa euroa.

Apetitin liikevaihdon ja tuloksen arvioidaan säilyvän vuoden 2003 tasolla.

Viljely

Apetitin viljelyosasto on Suomen merkittävin erikoiskasvien viljelyttäjä. Se vastaa Apetitin kotimaisten raaka-ainesten viljelyttämisestä sekä valtaosasta Sucros Oy:n Säkylän tehtaalle toimittavan sokerijuurikkaan viljelyttämisestä.

Kaikki Apetitin kotimaiset raaka-aineet tuotetaan joko IP-, luomu- tai lastenruokavaatimusten mukaisesti, ulkomaiset raaka-aineet tulevat sopimusviljelmiltä. Satokaudella 2003 jalostettavaksi toimitettiin 24,1 miljoonaa kiloa (25,1 milj. kiloa) kotimaista raaka-ainetta. Joidenkin sopimuskasvien sato jäi epäsuotuisien kasvuolosuhteiden vuoksi alle normaalin, mutta yleisesti kasvien laatu oli erinomainen. Eniten kasvuolosuhteista kärsivät kuivuuden vuoksi herne ja aikaisen hallan vuoksi peruna.

Sokerijuurikkaan sato jäi myös alle normaalin, mutta hyvä sokeripitoisuus ja juurikkaan laatu korvasivat osittain sadon alhaisuutta. Sokerituotannon kiintiömäärä 146,1 miljoonaa kiloa täyttyi edelliseltä vuodelta siirtyneellä carry over -sokerilla. Juurikkasato 31,0 tonnia (33,5 tn) hehtaarilta oli keskimääräistä pienempi. Sokeria jalostettiin yhteensä noin 130 miljoonaa kiloa (161 milj. kiloa).

Pakastetehtaan satokausi alkoi kevätpinaatin korjuulla heinäkuun alussa ja päättyi porkkanan jalostuksen joulukuun puolivälissä. Sucrosen Säkylän tehtaan käyntikausi alkoi lokakuun alussa ja päättyi joulukuun alkupäivinä.

Sadon laadun parantaminen on edelleen viljelyn kehittämisen päätavoite. Laatuun vaikutetaan uusien lajikkeiden valinnalla, sadon käsittelyllä korjuun jälkeen ja viljelytoimien entistä tarkemmalla suunnittelulla. Ympäristön suojeleminen otetaan huomioon mm. peltojen täsmälannoituksella ja pienentämällä peltomaiden fosforikuormitusta.

Viljelynäkymät läntisessä Suomessa ovat

edelleen kohtalaisen hyvät huolimatta sekä erikoiskasvien että sokerijuurikkaan tukipolitiikassa tapahtuneista muutoksista ja vihannesten tuonnin mahdollisesta lisääntymisestä. EU:n nykyinen sokerijärjestelmä on voimassa vuoden 2006 kesäkuun loppuun asti. Muutospaineita kohdistuu sekä hintoihin että tuotantokiintiöihin.

Lännen Sokeri

Lännen Tehtailla on 20 prosentin vähemmistöosuus Danisco-konserniin kuuluvasta Suomessa sokeriteollisuutta harjoittavasta Sucros Oy:stä. Lännen Tehtaiden ja Sucrosen välisen työnjaon mukaan Lännen Sokeri myy Sucros Oy:n makeuttajat Suomen kuluttajamarkkinoille.

Kotitalouksien sokerin kulutus laski vuonna 2003 pääasiassa syksyn huonon marja- ja hedelmäsadon vuoksi. Jonkin verran sokerin myynnin laskuun vaikuttivat myös kuluttajien runsaat varastohankinnat Sucros Oy:n Kirkkonummen pakkaamossa heinäkuussa 2002 sattuneen tulipalon jälkeen. Kotitaloudet käyttivät sokeria runsaat 10 kiloa henkeä kohden. Määrä ylittää EU:n keskitason. Kotitalouksissa kulutettavasta sokerista käytetään säilöntään noin 30 prosenttia, leivontaan 20 prosenttia, kahviin ja teehen 20 prosenttia ja muuhun kotikäyttöön 30 prosenttia.

Sokerin vähittäiskauppatoimitukset vakiintuivat tulipalon jälkeen vasta kesällä 2003 uudelleen rakennetun pakkaamon toiminnan päästyä täyteen käyntiin. Viimeksi kauppaan palasivat kesällä Sirkku- ja Pulmu-palaserit uudistuneissa pakkauksissa.

Vuonna 2001 aloitettu pohjoismaisen Dansukker-tuotemerkin käyttöönotto on sujunut hyvin ja kuluttajapakkausten ulkoasun yhtenäistäminen on Suomessa otettu hyvin vastaan. Ratkaisu on osoittautunut onnistuneeksi sekä kuluttajien, tuotannon että logistiikan kannalta. Vuonna 2004 markkinoille palaa kotimainen rapea raesokeri ja uutena tuotteena mm. mansikanmakuinen tomosokeri.

Sokerin kokonaismarkkinoiden arvioidaan säilyvän vuonna 2004 Suomessa edellisen vuoden tasolla.

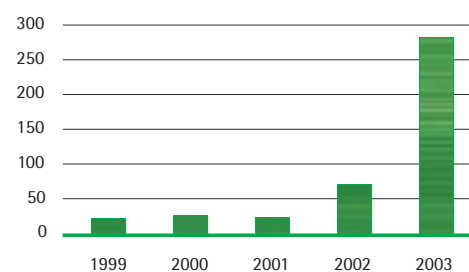
► Kiukaislaiset Juha, Väinö ja Laura Hakala seuraavat ohran tuleentumista.

Maatalousryhmä

Maatalousryhmä, liikevaihto milj. €

Maatalousryhmän toimialoja ovat rehuteollisuus, viljakauppa ja taimiteknologia. Suomen Rehu kehittää, valmistaa ja markkinoi tehokkaita, turvallisia ja ympäristöystävällisiä rehuja sekä eläinten ruokinta-ohjelmia. Lännen Rehu on erikoistunut naudanrehujen valmistukseen, teollisuuden alihankintaan sekä sokerijuurikasleikkeen ja -melassin jalostukseen ja myyntiin. Avena Nordic Grain on kotimaiseen ja kansainväliseen viljakauppaan sekä rehuraaka-aineiden kauppaan erikoistunut yritys. Lännen Plant Systems keskittyy taimiteknologiaan sekä taimitarhojen kokonaisjärjestelmiin.

Maatalousryhmään kuuluvan Suomen Rehu -konsernin muodostavat emoyhtiö Suomen Rehu Oy, erikoisrehuyhtiöt Hiven Oy Suomessa ja SIA Baltic Feed Latviassa sekä myyntiyhtiö Rehu Eesti Oü Virossa. Suomen Rehun toimintaan olennaisesti liittyviä osakkuusyhtiöitä ovat logistiikan ohjausyhtiö Movere Oy ja maatalouden sähköinen portaaliyhtiö Farnit Website Oy. Maatalousryhmään kuuluvat lisäksi Lännen Rehu Oy, joka vuoden 2004 alussa liitettiin Suomen Rehu -konserniin sekä Avena Nordic Grain Oy, sen tytäryhtiö ZAO Avena St. Petersburg sekä Lännen Plant Systems ja Harviala Oy. Lännen Tehtaiden omistus Suomen Rehusta nousi Lännen Rehu Oy:n Suomen Rehu -konserniin liittämisen yhteydessä 82 prosentista 88 prosenttiin.

Maatalousryhmän liikevaihto vuonna 2003 oli 282,6 miljoonaa euroa (70,8 milj. €). Liikevaihto ei ole vertailukelpoinen edelliseen vuoteen, koska Suomen Rehu ja Avena Nordic Grain liitettiin ryhmään marraskuussa 2002. Rehuliiketoiminnan myynnin volyyymi oli edellisen vuoden tasoa, mutta liikevaihto jäi alempien myyntihintojen vuoksi edellistä koko vuotta ja suunniteltua pienemmäksi. Viljakaupan liikevaihto oli edellisen koko vuoden tasoa. Maatalousryhmän muu liikevaihto oli vähäistä.

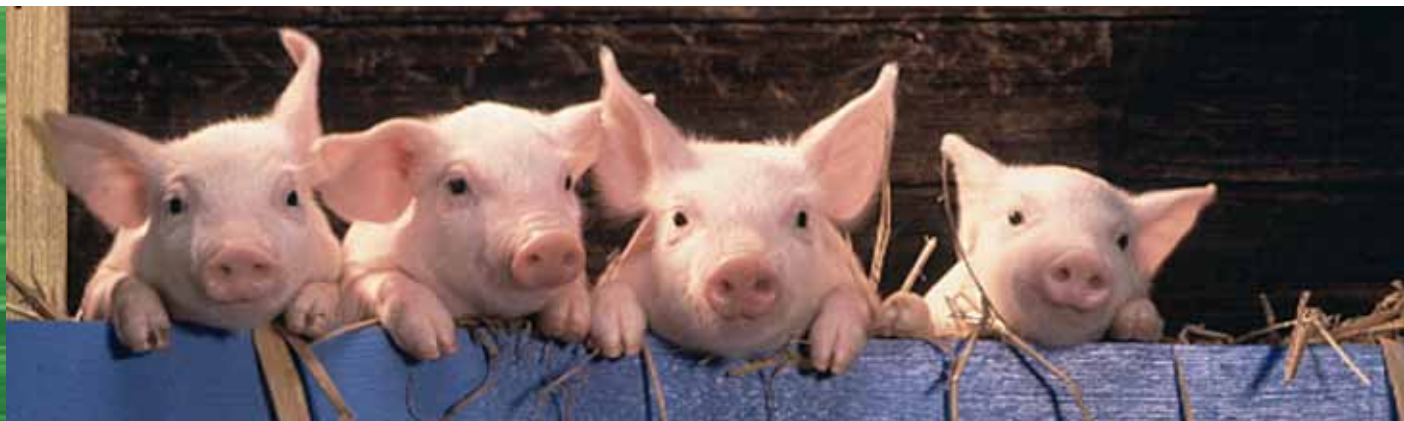
Maatalousryhmän liikevoitto oli 8,3 miljoonaa euroa (5,2 milj. €). Ryhmän kannattavuus oli suunnitellulla tasolla. Rehuliiketoiminnan kannattavuus parani heikon alkuvuoden jälkeen toiminnan vakiintumisen ja kiinteiden kulujen karsimisen ansiosta. Vuoden viimeisinä kuukausina kohonneet raaka-aineiden hinnat vähensivät rehujen myyntiä ja heikensivät kannattavuutta. Viljakaupan kannattavuus oli edellisen vuoden tasolla. Liikevoitto ei ole vertailukelpoinen edelliseen vuoteen.

Maatalousryhmän investoinnit olivat 7,1 miljoonaa euroa (40,8 milj. €). Lukuun sisältyvät konsernihallinnon 4,0 miljoonan euron investoinnit. Näistä 3,4 miljoonaa euroa kohdistui vuonna 1988 rahoitusyhtiölle myytyjen Säkylässä sijaitsevien pääkonttori- ja ruokalarakennusten takaisinostoon. Muut ryhmän investoinnit kohdistuivat lähinnä tuotannon tehostamiseen ja tuotelinjojen järjestelyihin rehuryhmän sisällä. Suomen Rehun suurimmat investoinnit kohdistuivat Turun, Seinäjoen ja Vaasan tehtaille. Keskittyminen naudanrehuihin aiheutti investointeja varasto- ja tuotanto-toimintoihin Lännen Rehussa. Investointien määrä ei ole vertailukelpoinen edellisen vuoden lukuun, johon sisältyi Avena-konsernin hankinta.

Maatalousryhmä, milj. €	2003	2002	Liikevaihto yksiköittäin, milj. €	2003	2002
Liikevaihto	282,6	70,8	Suomen Rehu Oy ²⁾	172,5	30,1
Osuus konsernin liikevaihdosta	58 %	25 %	Hiven Oy ²⁾	6,8	1,0
Liikevoitto	8,3	5,2	SIA Baltic Feed ²⁾	3,7	0,7
Investoinnit	7,1	40,8	Rehu Eesti Oü ²⁾	0,0	0,0
Henkilöstö keskimäärin ¹⁾	442	175	Lännen Rehu Oy	17,5	17,8
			Avena Oy ²⁾	0,0	0,1
			Avena Nordic Grain Oy ²⁾	91,8	14,6
			ZAO Avena St. Petersburg ²⁾	0,0	0,0
			Lännen Plant Systems	4,3	6,1
			Harviala Oy	2,8	2,5
			Muu myynti	1,2	1,4
			Sisäiset myynnit	-18,0	-3,5
				282,6	70,8

1) Sisältää konsernihallinnon henkilökunnan

2) Vertailuvuotena vain kahden viimeisen kuukauden liikevaihto kuului konsernille

Suomen Rehu

Missio: Tuotamme turvallista hyvinvointia henkilöstölle, asiakkaille, eläimille ja ympäristölle onnistuneiden ruokintakokemusten avulla.

Visio: Suomen Rehu on kotieläintilojen kannattavin ja läheisin kumppani ruokinnassa.

Suomen Rehu Oy on kansainvälisesti toimiva, Suomen johtava teollisten rehujen valmistaja. Yhtiö kehittää, valmistaa ja markkinoi tehokkaita, turvallisia ja ympäristöystävällisiä rehuja sekä eläinten ruokintaohjelmia.

Suomen Rehulla on kattava valikoima nautakarjan, sian ja siipikarjan rehuja, turkiseläinten, hevosten, koirien ja porojen rehuja, erikoisrehuja ja rehujen lisäaineita. Suomen Rehun osuus on noin 50 prosenttia rehuseosten valmistuksesta kotimaassa. Skandinaviassa ja Keski-Euroopassa yhtiö keskittyy terveystehoihin sekä nykyaikaisen teknologian ja patentoitujen ratkaisujen myyntiin. Venäjällä yhtiö palvelee jälleenmyyjänsä kanssa suurtiloja ja rehutehtaita uusissa ruokintaratkaisuuissa.

Suomen Rehu -konsernin muodostavat emoyhtiö Suomen Rehu Oy, erikoisrehuyhtiöt Hiven Oy Suomessa ja SIA Baltic Feed Latviassa sekä myyntiyhtiö Rehu Eesti Oü Virossa.

Rehuja valmistetaan Turussa, Seinäjoella, Kotkassa, Vaasassa ja Paimiossa sekä Tukumsissa Latviassa. Konsernilla on lisäksi jonkin verran toimintaa muualla Skandinaviassa, Baltiassa ja Venäjällä. Säkylässä toimiva Lännen Rehu Oy liitettiin Suomen Rehu -konserniin vuoden 2004 alussa. Suomen Rehun toimintaan olennaisesti liittyviä osakkuusyhtiöitä ovat logistiikan ohjausyhtiö Movere Oy ja maatalouden sähköinen portaaliyhtiö Farmit Website Oy.

Tehtaiden maantieteellinen sijainti ja kattava myyjäverkosto mahdollistavat Suomen Rehun tuotteiden tarjonnan koko Suomessa. Tuotteita myyvät maatalouskaupat Suomen Rehun markkinointi-organisaation ja konsultoivien myyntiedustajien tukemina.

Suomen Rehu -konsernin liikevaihto vuonna 2003 oli 181,7 miljoonaa euroa (188,1 milj. €). Edelliseen koko vuoteen verrattuna liikevaihto laski 3,4 prosenttia. Lasku johtui rehujen alentuneista myyntihinnoista. Myynnin volyyymi oli edellisen vuoden tasolla. Liiketoiminnan kannattavuus oli budjetoidulla ja edellisvuoden tasolla.

Suomen Rehun investoinnit vuonna 2003 olivat 2,1 miljoonaa euroa (8,5 milj. €). Suurin osa investoinneista kohdistui tuotannon tehostamiseen ja tuotelinjojen järjestelyihin Lännen Tehtaiden rehuryhmän sisällä. Turun tehtaan investoinnit kohdistuivat tuotantotehon kasvattamiseen ja tuotteiden laadun parantamiseen. Seinäjoen ja Vaasan tehtailla investoitiin tuotannon keskinäisiin järjestelyihin ja toiminnan keskittämiseen. Pääosa Seinäjoen tehtaan investoinneista kohdistui lihasiipikarjan rehujen tuotannon aloittamiseen. Vaasan tehtaalla investoitiin sianrehun valmistuslinjaan laitteisto, joka mahdollistaa kalajauhoptoisten seosten valmistuksen. Samalla keskitettiin kaikkien sianrehujen valmistus Pohjanmaalla Vaasaan.

Rehuseosten kokonaismarkkinat kasvoivat Suomessa vuonna 2003 runsaan prosentin. Sianrehujen valmistus kasvoi 7 prosenttia ja lihasiipikarjan rehujen 3 prosenttia. Naudanrehujen valmistus sensijaan laski lievästi. Lännen Tehtaiden rehuryhmä oli markkinajohtaja kaikissa suurissa tuoteryhmissä. Sianrehuista ja siipikarjan rehuista markkinaosuus on noin puolet, naudanrehuista runsaat 40 prosenttia.

Lihasiipikarjan rehujen kulutuksen arvioidaan tulevaisuudessa kasvavan edelleen muita nopeammin. Sianrehujen kulutuksen arvioidaan säilyvän ennallaan ja naudanrehujen kulutuksen laskevan jonkin verran. Maatilojen määrän ennakoidaan Suomessa edelleen vähenevän ja tuotantoyksiköiden koon kasvavan. Kehityksen seurauksena mm. ruokinta-automaatio yleistyy ja vaatimukset ruokinnan kokonaishallinnasta korostuvat. Muita haasteita toimialalle tuovat maatalouden laskevat tuet ja Euroopan unionin laajeneminen.

Suomen Rehun koko toimintaa ohjaa Turvallinen Hyvinvointi

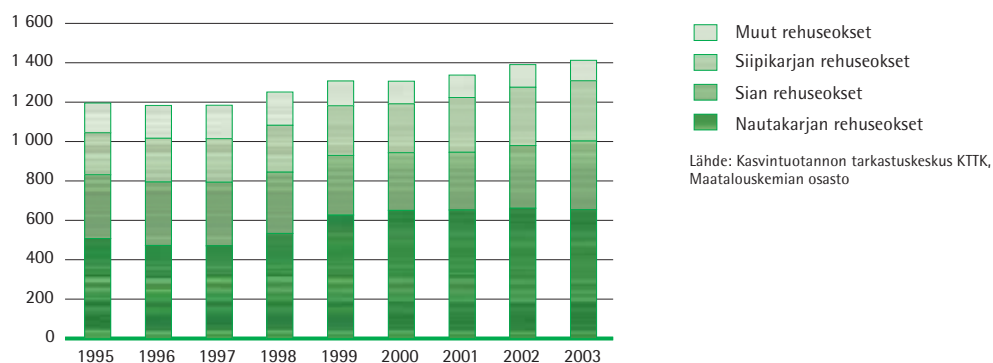
Rehujen tuotekehitystoiminnassa Turvallinen Hyvinvointi näkyy eläinten terveyttä ja hyvinvointia edistävän ruokinnan ja kotieläintuotannon kannattavuutta parantavien rehuohjelmien ja -teknologioiden kehittämisenä. Yksittäisten tuotteiden sijasta kehityksen pääpaino on tilojen ja eläinten kulloiseenkin tilanteeseen parhaiten soveltuvien ruokintaratkaisujen luomisessa.

Rehuantibiootteja korvaava, ruoan turvallisuutta ja ympäristömyönteisiä ruoantuotantomenetelmiä edistävä Pigaride®-teknologia on kehitetty kansainvälisille markkinoille. Progut-tuotetta on jo ryhdytty käyttämään rehuantibioottien korvaajana eräissä Skandinavian ja Keski-Euroopan maissa. Progut®-teknologialla valmistaudutaan vuoteen 2006, jolloin rehuantibioottien käyttö on kiellettyä Euroopan unionin maissa. Teknologialle on myönnetty patentti mm. Suomessa ja USA:ssa.

Suomen Rehun rehuohjelmat laajentuivat vuoden 2003 aikana merkittävästi. Krono®- ja Syn-cro®-rehuteknologioihin perustuvat nautakarjan, sian ja lihasiipikarjan rehut saivat rinnalleen uusia tuoteperheitä, Primo® naudoille ja Pekoni® sioille.

Rehujen kokonaismarkkinoiden arvioidaan vuonna 2004 olevan Suomessa edellisen vuoden tasolla. Loppusyksyllä alkanut raaka-aineiden hintojen nousu heikentää kannattavuutta erityisesti alkuvuonna, koska nousseita tuotantokustannuksia ei kokonaisuudessaan pystytty siirtämään myyntihintoihin. Rehuryhmän liikevaihdon arvioidaan vuonna 2004 säilyvän edellisen vuoden tasolla. Kilpailun kiristymisestä johtuen tuloksen arvioidaan heikkenevän hieman rehuryhmässä jo toteutetuista sisäisen tehokkuuden parantamistoimenpiteistä huolimatta.

Rehuseosten valmistus Suomessa 1995–2003, tuhansia tonneja

Lännen Rehu

Lännen Rehu Oy on erikoistunut naudanrehujen kehittämiseen, tuotantoon ja markkinointiin. Lisäksi yhtiö valmistaa alihankkijana rehuseoksia kaupalle ja teollisuudelle. Lännen Rehu on Suomen johtava sokerijuurikasleikkeen ja -melassin jalostaja ja markkinoija.

Lännen Tehtaiden tulosityksikkönä toimineesta Lännen Rehusta muodostettiin liiketoimintasiirrolla vuoden 2003 alussa Lännen Tehtaat Oyj:n kokonaan omistama tytäryhtiö Lännen Rehu Oy. Vuoden 2004 alussa yhtiö siirrettiin Suomen Rehu-konserniin.

Lännen Rehun liikevaihto vuonna 2003 oli 17,5 miljoonaa euroa (17,8 milj. €). Liikevaihto laski edellisvuodesta ennakoidusti Suomen Rehun ja Avena Nordic Grainin hankintaan liittyneiden kilpailuviraston ehtojen vuoksi. Kuudennes Suomen juurikasleike- ja melassikaupasta siirtyi pois Lännen Rehulta. Lännen Rehun naudanrehujen myynti jäi suunnitellusta tasosta kokonaismarkkinoiden pienentymisen takia, markkinaosuus säilyi entisenä. Teollisuusrehujen myynti toteutui suunnitellulla tavalla.

Lännen Rehussa toteutettiin vuoden 2003 aikana monia toiminnan tehostamiseen ja maatalousryhmän sisäiseen integraatioon ja työnjakoon liittyviä kehitystoimia. Yhtiö erikoistui naudanrehuihin ja luopui prosessoitujen sianrehujen valmistuksesta ja markkinoinnista. Maatilamyyntiin suunnatut melassileike- ja seosmelassituotteet sekä Farmarin-tuotesarja ja komponenttituotteet keskitettiin rehuryhmässä Lännen Rehulle.

Vuonna 2003 toteutetussa rehuasiakastytyväisyyttä mittaavassa tutkimuksessa Lännen Rehun rehuvalmisteiden hinta-laatusuhde sai vastaajilta hyvän palautteen. Tulokseen vaikuttivat tuotteiden luotettavuus ja laatu sekä yrityksen tehokas kustannusrakenne.

Lännen Rehu Oy:n investoinnit olivat 0,8 miljoonaa euroa. Yhtiön merkittävin investointi oli syyskuun alussa käyttöön otettu naudanrehujen valmistukseen liittyvä irtorehuaseman laajennus. Investointi käsitti kymmenen irtorehusiiloa sekä lastauslogistiikkalaajennuksen.

Sokerijuurikkaan kokonaissato ja sen myötä juurikasleikkeen sekä melassin määrä jäi vuonna 2003 selvästi edellisen vuoden tasosta. Tämä laskee osaltaan Lännen Rehun leike- ja melassituotteiden määrää ja liikevaihtoa syksyn 2004 leikekäyntiin saakka. Rehuryhmän sisäisten tuotantojärjestelyjen johdosta Lännen Rehun liikevaihdon arvioidaan nousevan edellisestä vuodesta.

Hiven

Hiven Oy kehittää, valmistaa ja markkinoi korkealuokkaisia erikoistuotteita kotieläin- ja turkis-taloudelle. Hiven Oy:llä on maanlaajuinen alue-edustajaverkosto, jonka kautta tuotteet toimitetaan suoraan tiloille. Jakelukanavina toimivat myös meijerit ja teurastamot. Alue-edustajat välittävät myös tietoa asiakkaiden muuttuvista tarpeista. Tärkeimpiä tuoteryhmiä ovat erilaiset vitamiini- ja hivenainevalmisteet, erikoisrehut ja hygienia-tuotteet.

Baltic Feed

SIA Baltic Feed on Latviassa toimiva erikoisrehuyhtiö. Se valmistaa ja myy turvallisia, tuottavia ja eläinten terveyttä edistäviä rehuja paikallisille markkinoille. Tuotevalikoimaan kuuluvat mineraalit, puolivalmisteet, tiivistet ja erikoistuotteet. Yhtiön pääpaikka on Tukumsissa Latviassa, mutta sillä on toimintaa myös Virossa ja Liettuaassa.

Avena Nordic Grain

Avena Nordic Grain Oy on kotimaiseen ja kansainväliseen vilja-, öljykasvi- ja rehuraaka-ainekauppaan erikoistunut yritys. Suomessa se käy kauppaa kaikilla näillä tuotteilla. Suomesta Avena Nordic Grain vie ennen muuta kauraa. Suomeen yhtiö tuo viljoja mylly- ja rehuteollisuudelle sekä rouheita ja muita raaka-aineita rehuteollisuudelle.

Yhtiön Suomen toimipisteet ovat Helsingissä, Vaasassa, Porissa ja Kouvolassa. Viljan vastaanottopisteitä on ympäri maata. Ulkomailla Avena Nordic Grainilla on tytäryhtiö ZAO Avena St. Petersburg Pietarissa ja edustusto Kazakstanissa.

Yhtiön kotimarkkinat ovat Suomessa. Avena Nordic Grain käy kauppaa monilla muillakin alueilla, erityisesti EU:n sisämarkkinoilla ja Itämeren ympäristössä. Valtaosa Suomesta vietävästä viljasta on kauraa. Sitä viedään USA:han ja lukuisille ostajille EU:ssa ja kolmansissa maissa. Asiakkaina eri markkinoilla ovat niin viljaa käyttävä teollisuus kuin viljakauppakin.

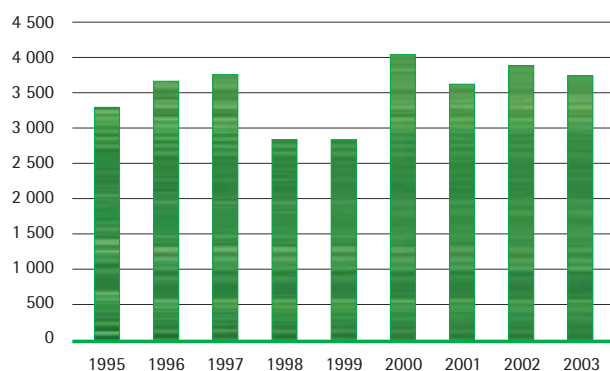
Avena Nordic Grainin liikevaihto vuonna 2003 oli 91,8 miljoonaa euroa (92,1 milj. euroa). Tulos säilyi viime vuoden tasolla. Yhtiön toiminta

kehittyi myönteisesti kaikilla tärkeimmillä markkinoilla, erityisesti kotimaassa. Yhtiön osuus Suomessa myydystä viljasta oli viidennes ja viennistä runsaat 40 prosenttia. Avena Nordic Grainilla on merkittävä asema myös rehuraaka-aineiden myyjänä. Kuluneella kaudella jatkettiin muiden viljelykasvisopimusten lisäksi rypsin, mallasohran ja luomuviljojen sopimustoimintaa.

Yhtiön kotimainen markkinakanava on Avenakauppa, jonka internet-sivuilta viljelijöillä on mahdollisuus saada vaivattomasti markkina-informaatiota, hintatarjouksia sekä tehdä kauppaa. Avenakaupan hintatarjoukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen. Viljelijä voi myydä satonsa milloin tahansa, kiinnittää hinnan valintansa mukaan ja sopia omiin suunnitelmiinsa käyvän toimitusajan kohdan. Avenakaupasta onkin tullut tärkeä viljakaupan osa Suomessa.

Satovuosi 2003 poikkesi huomattavasti edellisestä satokaudesta. Perinteisissä viejämaissa USA:ssa, Kanadassa ja Australiassa saatiin normaalasadot, mutta erityisesti EU:n eteläiset jäsenmaat sekä Keski- ja Itä-Eurooppa Venäjä ja Ukraina mukaan luettuina kärsivät poikkeuksellisesta kuivuudesta. EU:ssa tuli 183 miljoonan tonnin viljasato, mikä oli 25 miljoonaa tonnia

Sato Suomessa 1995–2003, tuhansia tonneja

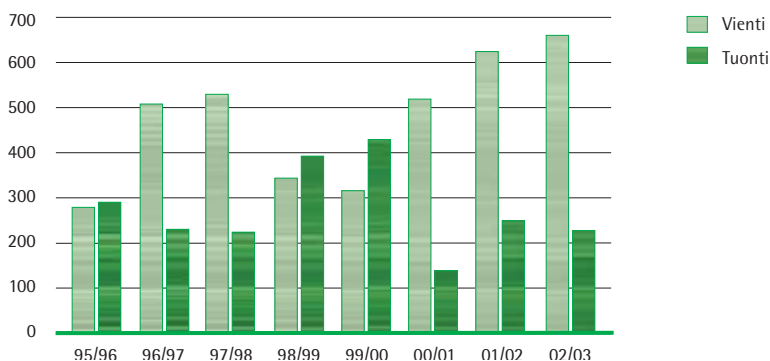

edellisvuotta vähemmän. Koska EU:n viljantuotanto oli huomattavasti alle normaalin ja tuonti EU:n alueelle tuontijärjestelmän rajoituksen vuoksi vähäistä, viljan hinnat nousivat EU:n sisämarkkinoilla voimakkaasti. Korkeat hinnat ja vahva euro aiheuttivat EU:sta kolmansiin maihin suuntautuvan viennin merkittävän vähenemisen. EU:n tulevissa uusissa jäsenmaissa vuoden 2003 yhteenlaskettu viljasato oli 45 miljoonaa tonnia eli 8 miljoonaa tonnia pienempi kuin edellisenä vuonna. Maailman viljavarastot ovat jatkaneet laskuaan ja kuluvan satokauden lopussa vehnävarastojen arvioidaan olevan 127 miljoonaa tonnia, rehuviljojen kriittiset 100 miljoonaa tonnia ja soijapavun 36 miljoonaa tonnia.

Suomessa saatiin normaali sato, vaikka alueellisiakin eroja oli. Viljan kokonaissato oli 3,8 miljoonaa tonnia (3,9 milj. tn). Korkeat EU:n sisämarkkinahinnat ovat mahdollistaneet suomalaisen viljan viennin muillekin kuin tavanomaisille markkinoille EU:n alueella. Kauraa vietiin syyskaudella paitsi perinteisille myllyasiakkaille myös eteläisten jäsenmaiden rehuviljamarkkinoille. Toimitukset kolmansiin maihin käynnistyivät suhteellisen myöhään EU-komission arvioidessa Euroopan satotilannetta. Kalenterivuonna 2003 Suomesta vietiin kauraa yhteensä 380 000 tonnia, josta suurin osa USA:han.

Avena Nordic Grain Oy:n toiminta kehittyi sekä kolmansien maiden että EU:n sisämarkkinoiden alueella. Keväällä tapahtuva EU:n itälaajeneminen avaa uusia mahdollisuuksia viljakaupalle. Yhtiön liikevaihto riippuu tulevan kauden sadon määrästä ja laadusta päämarkkina-alueilla. Tuloksen arvioidaan säilyvän vuoden 2003 tasolla.

Viljan vienti Suomesta ja tuonti Suomeen satokausina 1995/1996 – 2002/2003, tuhansia tonneja

Lännen Plant Systems

Lännen Plant Systems kehittää, valmistaa ja markkinoi taimitekniikkaa sekä taimien kasvatukseen ja istutukseen liittyviä kokonaisratkaisuja taimitarhoille ja istuttajille maailmanlaajuisesti. Taimien tuotanto perustuu kennotekniikan hyväksikäyttöön metsäpuiden, vihannesten ja koristekasvien viljelyssä. Yksikön tuotevalikoimaan kuuluvat kasvatuskennostot sekä niiden täyttöö, kylvöön, kasteluun ja siirtoon sekä taimien istutukseen ja juuresten nostoon kehitetyt koneet ja välineet.

Lännen Plant Systems on johtava paakku-taimien tuotannossa käytettävien kennojen ja tuotantojärjestelmien toimittaja. Suomessa, Venäjällä ja Keski-Euroopan suurilla vihannesaralueilla yksikkö on merkittävin taimitarha- ja istutusjärjestelmien myyjä. Yhdysvalloissa se on suurin automaattisten istutuskoneiden toimittaja ja Australiassa merkittävä toimittaja vihannes- ja metsätaimitarhatoimialoilla.

Lännen Plant Systemsin liikevaihto vuonna 2003 oli 4,3 miljoonaa euroa (6,1 milj. euroa). Viennin osuus liikevaihdosta oli 2,8 miljoonaa euroa (4,3 milj. euroa). Tärkeimpiä vientialueita olivat Venäjä, Baltian maat, Länsi-Eurooppa, USA ja Kiina. Yksikön liikevaihdon laskuun vaikutti ratkaisevasti projektitoimitusten ajoittuminen. Kotimaan myynti laski ennakkoidusti pääasiassa taimitarhoiden uudistamiseen liittyneiden investointien vähennyttyä. Liikevaihto ja operatiivisen toiminnan tulos olivat suunnitellulla tasolla.

Lännen Plant Systemsissä vuonna 2002 aloitetut uudistukset toimintatavoissa ja organisaation kehittämisessä ovat osoittautuneet toimiviksi. Työtä jatketaan edelleen mm. alihankinnan partnership-toimintaa kehittämällä.

Vuonna 2003 markkinoille tuotiin uusi ammattikäyttöön kehitetty, entistä tehokkaampi ja monikäyttöisempi kennojen täyttölinja. Sen saama vastaanotto oli hyvin myönteinen. Vihannesten taimien ammattimaiseen istutukseen kehitettiin toiminnaltaan uudenvuorokone. Tuotevalikoimaa laajennettiin juuresten nostokoneisiin markkinoille tuodun porkkananostokoneen myötä. Pienille vihannestuottajille kehitettiin heidän tarpeitaan vastaavia apuvälineitä, koneita ja laitteita.

Metsäpuiden taimien automaattisen istutuskoneen ensimmäinen tuotantosarja valmistui vuonna 2003. Kehitystyön tuloksena esiteltiin yhdistetty mätästys- ja istutuskone. Koneiden arvioidaan korvaavan metsien uudistamisessa merkittävästi käsityötä vuoteen 2010 mennessä mm. istutustyön tarkkuuden ja tasalaatuisuuden ansiosta. Australian markkinoille kehitettiin kasvatuskennosto männyn pistokasläämiseen.

Toimialan tulevaisuuden näkymät ovat suhteellisen hyvät viljelyn jatkuvan teknistymisen ja metsien hyötykäytön laajenemisen ansiosta. Lännen Plant Systems tähtää johtavaksi toimittajaksi painopistealueillaan sekä kotimaassa että valitsemisensa vientimaissa. Kasvua haetaan tulevaisuudessa erityisesti Itä-Euroopasta, Baltiasta ja Kiinasta.

Lännen Plant Systemsin liikevaihdon ja operatiivisen tuloksen arvioidaan vuonna 2004 olevan edellisen vuoden tasolla.

► Loimaalla syyskuussa järjestetyssä Power Test -koneäyttelyssä vierailulla oli mahdollisuus testata mm. Komatsun uutta mallistoa.

Machinium-ryhmä

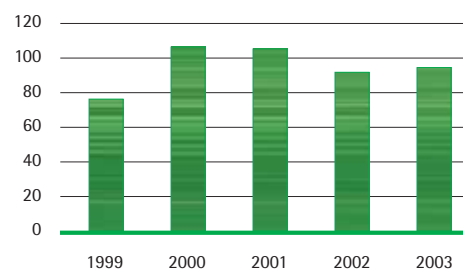
Lännen

KOMATSU
TAKE THE LEAD

HYSTER

Machinium-ryhmä, liikevaihto milj. €

Machinium-ryhmä markkinoi ja myy korkealaatuisia kansainvälisiä maarakennuskoneita sekä kehittää ja valmistaa järeitä kaivurikuormaajia. Lisäksi ryhmä toimittaa materiaalinkäsittelykoneita ja dieselmootoreita Ruotsissa. Ryhmän keskeinen toimintaperiaate on tarjota asiakkaille kokonaisvaltaisia ratkaisuja, joihin kuuluvat tarpeeseen räätälöidyt koneet, niiden lisälaitteet sekä tuotteiden elinkaaren kattava huolto. Visio: Machinium-ryhmä on johtava maarakennus- ja ympäristöhuoltokoneiden toimittaja Itämeren ympäryksissä.

Machinium-ryhmän muodostavat emoyhtiö Machinium Oy sekä kaksi tuotedivisioonaa. Maarakennuskoneiden tuotedivisioonaan kuuluvat Komatsu- ja Lännen-maarakennuskoneita markkinoivat yhtiöt Suomen Rakennuskone Oy Suomessa, SMA Construction AB Ruotsissa, AS Balti Ehitusmasin-Baltem Virossa, SIA BCM Baltijas Celtniecibas Masina Latviassa ja UAB Baltijos Statybines Masinos Liettuassa sekä Lännen-maarakennuskoneita valmistava Lännen Engineering Oy Suomessa.

Materiaalinkäsittelykoneiden tuotedivisioonaan kuuluvat Hyster-materiaalinkäsittelykoneita ja Cummins-dieselmootoreita Ruotsissa markkinoiva yhtiö SMA Maskin AB ja sen trukkien lyhytaikaisuokraukseen erikoistunut tytäryhtiö SMA Maskinuthyrning AB Ruotsissa.

Maarakennus- ja ympäristöhuoltokoneiden markkinat kasvoivat vuodesta 2002 Suomessa ja Baltiassa ja olivat Ruotsissa edellisen vuoden tasoa. Markkinat kasvoivat Suomessa 3,5 prosenttia. Baltiassa maarakennuskoneiden kysynnän kasvu jatkui edelleen hyvänä. Materiaalinkäsittelykoneiden markkinat Ruotsissa olivat lievässä laskussa. Vastapainotrukkien markkinat laskivat 2 prosenttia ja varastotrukkien markkinat 12 prosenttia. Moottorien kysyntä säilyi vakaana.

Machinium-ryhmän liikevaihto vuonna 2003 oli 94,5 miljoonaa euroa (91,8 milj. €). Liikevaihdon nousu oli seurausta maarakennuskoneiden myynnin 15 prosentin kasvusta vuoteen 2002 verrattuna. Myynti kasvoi Ruotsissa yli 20 prosenttia. Suomessa myynti kasvoi noin 10 prosenttia ja Baltiassa lähes 20 prosenttia. Machinium-ryhmä vahvisti selvästi osuuttaan maarakennuskone-markkinoilla.

Materiaalinkäsittelykoneiden ja dieselmootoreiden liikevaihto sen sijaan laski merkittävästi vuodesta 2002. Syynä liikevaihdon laskuun oli muutamien merkittävien huoltosopimusten päättymisen sekä markkinaosuuksien menettäminen.

Machinium-ryhmän kannattavuus oli edellisvuotta parempi, mutta jäi tavoitteesta. Ryhmän liiketappio oli 3,1 miljoonaa euroa (-5,2 milj. €). Liiketulokseen sisältyy noin 1,3 miljoonan euron kuluvaraukset Machinium-ryhmän rakennejärjestelyihin.

Maarakennuskoneliiketoiminnan tulos parani merkittävästi. Operatiivisen toiminnan tulos oli viimeisellä neljänneksellä positiivinen. Ryhmän liike-toimintaa harjoittavat kotimaiset yhtiöt samoin kuin Baltian yhtiöt tekivät edellistä vuotta paremman tuloksen. Ryhmän Ruotsin yhtiön tappio puolittui.

Materiaalinkäsittelykoneliiketoiminnan tulos jäi tavoitteesta ja tappio oli edellisen vuoden tasoa.

Machinium-ryhmä, milj. €	2003	2002	Liikevaihto yksiköittäin, milj. €	2003	2002
Liikevaihto	94,5	91,8	Machinium Oy	0,0	0,2
Osuus konsernin liikevaihdosta	19 %	32 %	Suomen Rakennuskone Oy	41,0	38,2
Liikevoitto	-3,1	-5,2	Lännen Engineering Oy	16,1	14,3
Investoinnit	0,7	0,7	SMA Construction AB	30,7	25,4
Henkilöstö keskimäärin	388	380	AS Balti Ehitusmasin-Baltem	8,0	7,4
			SIA BCM Baltijas Celtniecibas Masina	2,0	1,2
			UAB Baltijos Statybines Masinos	0,8	0,4
			SMA Maskin AB	17,0	24,4
			SMA Maskinuthyrning AB	0,3	0,3
			Sisäiset myynnit	-21,4	-20,0
				94,5	91,8

Maarakennuskone- liiketoiminta

Machinium-ryhmän yhtiöt toimittavat Komatsu- ja Lännen-maarakennus- ja ympäristönhuoltokoneita Suomessa, Ruotsissa, Virossa, Latviassa ja Liettuaissa.

Komatsu on maailman johtava maarakennuskoneiden valmistaja. Pääosa tuotteista valmistetaan Euroopassa. Komatsu panostaa voimakkaasti maarakennus- ja ympäristönhuoltokoneiden tuotekehitykseen. Sen tuotevalikoimaan kuuluu yhteensä yli 400 mallia. Lännen-kaivurikuormajat valmistetaan Suomessa. Koneet ovat runsaasti varusteltuja ja monikäyttöisiä työkoneita. Komatsun ja Lännen tuotteiden ansiosta Machinium-ryhmällä on pohjoisiin olosuhteisiin soveltuva ja kilpailukykyinen maarakennus- ja ympäristönhuoltokoneiden valikoima. Machinium-ryhmällä on lisäksi kattava jälkimarkkinapalveluja tarjoava verkosto kaikissa toimintamaissa.

Komatsu ja Lännen esittelivät vuonna 2003 lukuisia uusia konemalleja. Komatsun uutuuksia olivat mm. uudistettu raskaiden pyöräalustaisten kaivukoneiden mallisto sekä keskiraskaiden pyöräkuormaajien mallisto. Lännen julkisti

uuden pyöräkuormainkaivureiden C-sarjan alkuvuonna 2003.

Suomen Rakennuskone Oy

Maarakennuskonemarkkinat lähtivät nousuun Suomessa muutaman laskuvuoden jälkeen. Syynä markkinoiden nousuun olivat lukuisat käynnissä olevat tie-, satama- ja rautatieverkostohankkeet. Kilpailu konekaupassa jatkui kuitenkin kireänä, koska markkinoille on tullut uusia toimijoita.

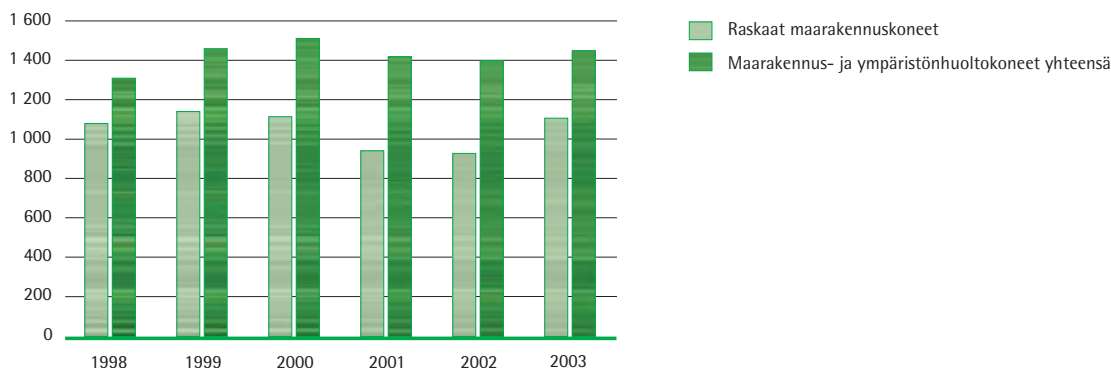
Suomen Rakennuskoneen kokonaismarkkinaosuus kääntyi nousuun. Yhtiö säilytti asemansa johtavana raskaiden maarakennuskoneiden toimittajana Suomessa. Yhtiön liikevaihto ja tulos ylittivät tavoitteen ja edellisen vuoden tason.

Vuoden 2003 aikana yhtiön organisaatiota vahvistettiin merkittävästi. Komatsun uudet tela-alustaisten kaivukoneiden ja pyöräkuormaajien tuotesarjat jatkoivat menestystään Suomessa. Lännen C-sarjan lanseeraus vuoden 2003 alussa vauhditti puolestaan pyöräkuormainkaivureiden myyntiä Suomessa.

SMA Construction AB

Maarakennuskonemarkkinat säilyivät epävakaina Ruotsissa, jossa infrastruktuuri-investoinnit pysyi-

Maarakennus- ja ympäristönhuoltokoneiden markkinat Suomessa 1998–2003, kpl

vät EU-maiden alhaisimmalla tasolla. SMA Construction pystyi kuitenkin kasvattamaan myyntiään merkittävästi heikosta markkinatilanteesta huolimatta.

Organisaatiouudistukset sekä keskittyminen Komatsu- ja Lännen-maarakennuskoneiden myyntiin ja jälkimarkkinapalveluihin kasvattivat liikevaihtoa yli 20 prosenttia edellisestä vuodesta. Yhtiön tulos parani merkittävästi, mutta jäi vielä epätyydyttävälle tasolle ja tulos oli tappiollinen.

Myös Ruotsissa Komatsun uudet tuotesarjat ja Lännen C-mallisto edesauttoivat myynnin kehitystä. SMA Construction AB:n toiminta kehittyi hyvin teollisten asiakkaiden markkinasegmentissä. Yhtiö mm. solmi merkittävän konetoimitus- ja ylläpitösopimuksen Pohjoismaiden johtavan kalkkikivitoimittajan kanssa.

Baltian yhtiöt

Markkinatilanne säilyi hyvänä kaikissa toimintamaissa. Machinium-ryhmän yhtiöt vahvistivat asemiaan ja ylittivät sekä liikevaihto- että kannattavuustavoitteensa. Erityisesti Latvian ja Liettuan yhtiöiden liikevaihdot kasvoivat merkittävästi.

Viron yhtiön asiakaskunta laajeni kaivosteollisuudessa. Se lisäsi liikevaihtoaan myös teollisten

asiakassegmenttien ulkopuolella. Jälkimarkkinapalvelujen osuus yhtiön liikevaihdosta kasvoi merkittävästi.

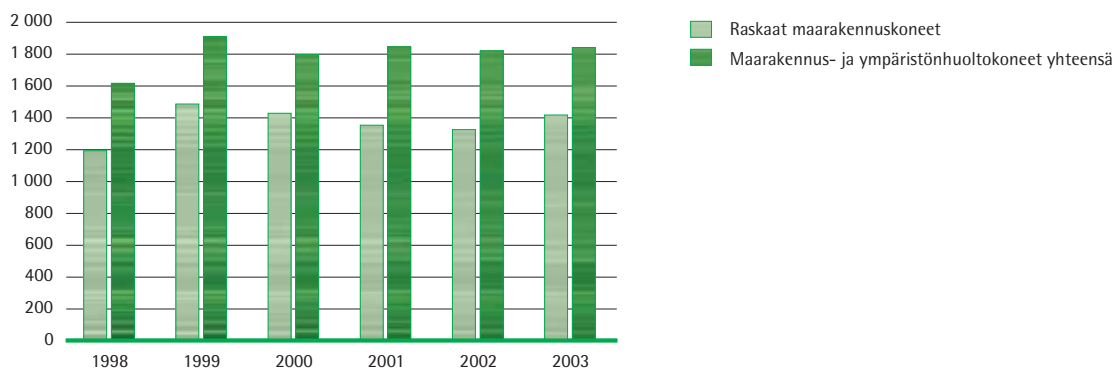
Lännen Engineering Oy

Lännen Engineeringin tuotanto kattaa Lännen-kaivurikuormaajien ja lisälaitteiden valmistuksen sekä sopimusvalmistuksen. Myös Machinium-ryhmän myymien Komatsu-maarakennuskoneiden varustelu on keskitetty Lännen Engineeringiin Loimaalle.

Yhtiön liikevaihdon kasvua vauhditti alkuvuonna lanseerattu Lännen-pyöräkuormainkaivureiden C-sarja. Kasvua tuli ennen kaikkea Ruotsin markkinoilta. Myös sopimusvalmistus ja Komatsu-varustelu kasvoivat edellisvuodesta. Yhtiön tulos parani merkittävästi edellisvuodesta ja oli tavoitetta parempi.

Yhdessä Suomen Rakennuskoneen kanssa syyskuussa järjestetty Power Test -näyttely Lännen Engineeringin tehtaalla keräsi pari tuhatta Komatsun ja Lännen tuotteista kiinnostunutta vierailijaa.

Maarakennus- ja ympäristönhuoltokoneiden markkinat Ruotsissa 1998–2003, kpl

Materiaalinkäsittely- ja moottoriliiketoiminta

SMA Maskin AB toimittaa Hyster-materiaalinkäsittelykoneita sekä Cummins-dieselmootoreita Ruotsissa. Hyster on maailman johtavia trukkien valmistajia ja Cummins maailman johtavia moottorivalmistajia.

SMA Maskin AB

Hyster-trukkien huolto- ja leasingopimuskanta pieneni vuoden aikana jonkin verran. Myös uusien koneiden myynnin kehitys oli heikko, joskin loppuvuosi oli alkuvuotta parempi. Yhtiön kulurakennetta sopeutettiin aleneviin liiketoimintavolyymeihin. Pienenevästä liikevaihdosta huolimatta SMA Maskin säilytti kuitenkin asemansa yhtenä Ruotsin johtavista trukkien leasing- ja huoltopalveluja tarjoavista yrityksistä.

Cummins-liiketoiminnan kannattavuus parani, mutta liikevaihtotavoite jäi saavuttamatta.

SMA Maskin AB:n liikevaihto jäi edellisvuodesta ja tavoitteesta. Yhtiön tappio oli edellisen vuoden tasoa.

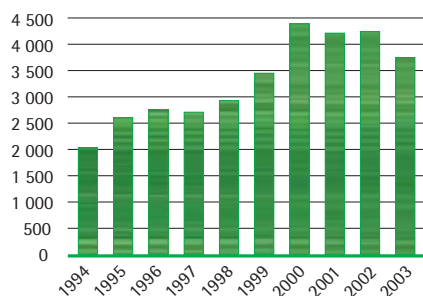
Machinium-ryhmän vuoden 2004 näkymät

Maarakennus- ja ympäristönhuoltokoneiden markkinoiden odotetaan jatkuvan hyvällä tasolla Suomessa. Ruotsissa vuonna 2000 alkaneen laskun odotetaan pysähtyvän. Kasvun ennakoidaan jatkuvan lähivuosina Baltian maissa. Markkinoilla on kuitenkin huomattavasti epävarmuustekijöitä maailman taloudellisen tilanteen vuoksi.

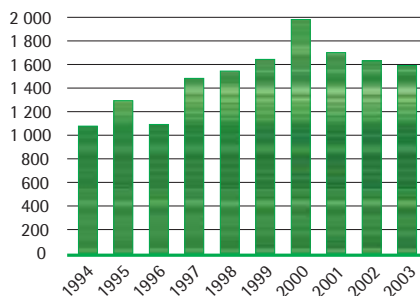
Machinium-ryhmässä aloitettiin vuonna 2003 strategian kehitystyö, jonka seurauksena ryhmään perustettiin loppuvuonna yhteiset markkinointi-, jälkimarkkinointi-, osto- ja vaihtokone-toiminnot maarakennuskoneille. Myös ryhmän yhteinen tietojärjestelmäkehitystyö käynnistettiin. Strategiatyön tulokset ovat alkaneet näkyä maarakennuskoneiden paranevina markkinaosuuksina ja kannattavuutena. Kehitystyön tulokset parantavat maarakennuskoneiden menestymisedellytyksiä vuoden 2004 aikana. Keskittyminen maarakennus- ja ympäristönhuoltokoneisiin sekä niiden jälkimarkkinapalveluihin jatkuu kilpailukykyisillä Komatsu- ja Lännen-tuoteperehällä.

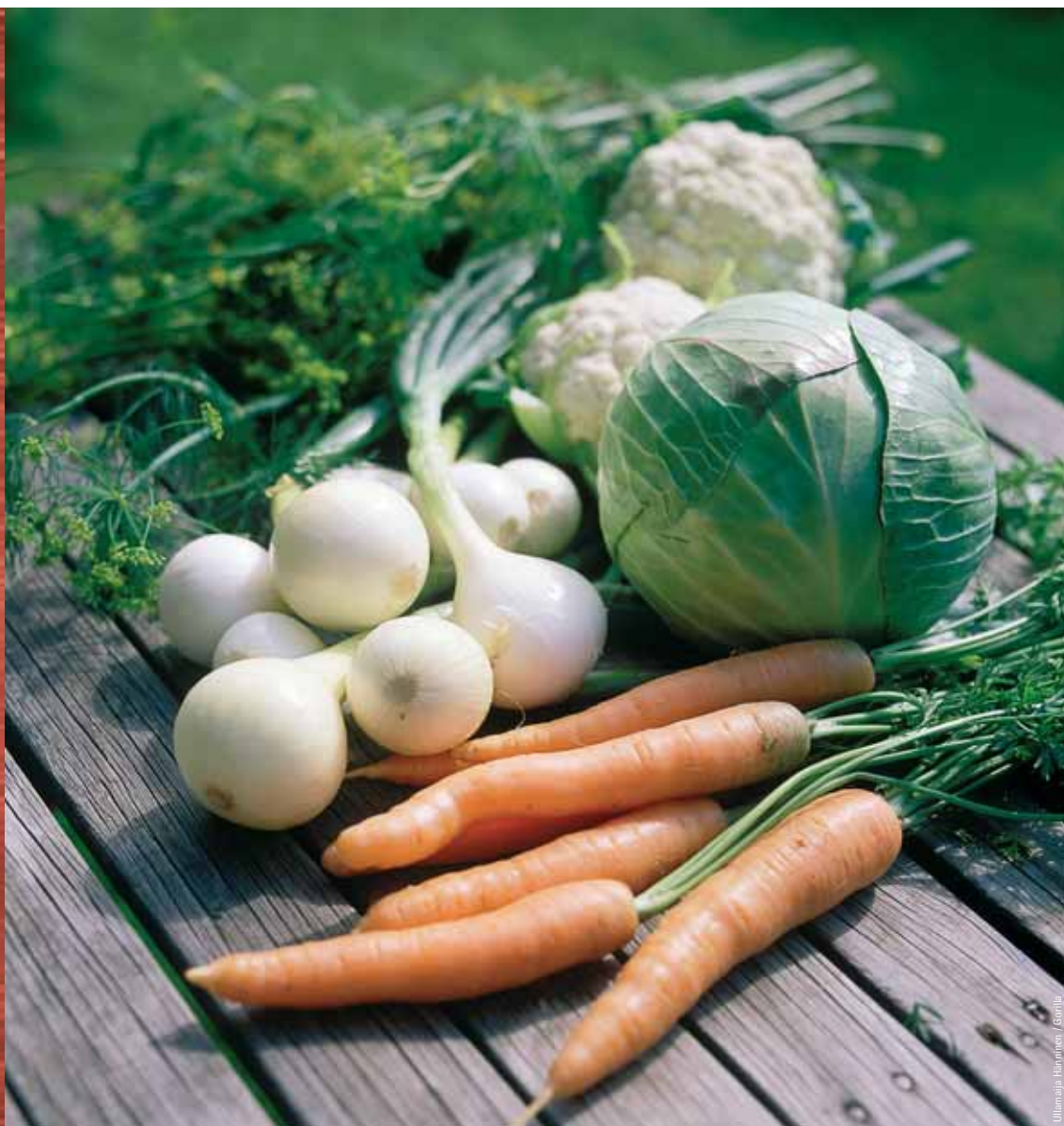
Machinium-ryhmän alkuvuoden tuloksen arvioidaan jäävän tappiolliseksi. Maarakennuskoneliiketoiminnan positiivisista näkymistä johtuen Machinium-ryhmän koko vuoden liikevaihdon odotetaan kasvavan ja kannattavuuden paranevan kokonaisuutena. Materiaalinkäsittelyliiketoiminnan tappion arvioidaan pienenevän edelliseen vuoteen verrattuna.

Varastotrukien markkinakehitys Ruotsissa 1994–2003, kpl

Vastapainotrukien markkinakehitys Ruotsissa 1994–2003, kpl

Tilinpäätös 2003

Hallituksen toimintakertomus.....	28
Tuloslaskelmat	32
Taseet.....	33
Rahoituslaskelmat.....	34
Tilinpäätöksen liitetiedot	35
Konsernin tunnuslukuja	49
Tunnuslukujen laskentakaavat.....	51
Osakkeet ja osakkeenomistajat	52
Voitonjakoehdotus.....	53
Tilintarkastuskertomus.....	54
Hallintoneuvoston lausunto	54

Hallituksen toimintakertomus 2003

Toimintaympäristö

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Suomen teollisuustuotannon kasvu hidastui vuonna 2003. Kasvu oli vain 0,7 % (2002: 2 %). Myös elintarviketeollisuuden tuotannon kasvu oli hitaampaa kuin edellisenä vuonna ja jäi 0,5 %:iin (1,5 %). Pakasteiden vähittäiskauppamyynnin kasvu jäi aikaisempaa pienemmäksi. Myynnin arvo ilman jätettä kasvoi noin 2 % edellisen vuoden kasvun oltua 4 %. Rehuteollisuudessa rehuseosten valmistus kasvoi ennakkotietojen mukaan runsaan prosentin (4 %).

Konsernirakenne

Konsernirakenteessa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Liiketoimintaryhmien rakenne pysyi ennallaan.

Elintarvikeryhmään kuuluvat Lännen Tehtaat Oyj:n yksiköt Apetit ja Lännen Sokeri sekä tytäryhtiö Tresko Fish Oy.

Maatalousryhmään kuuluvat Suomen Rehu Oy ja sen tytäryhtiöt Hiven Oy Suomessa, SIA Baltic Feed Latviassa ja Rehu Eesti Oü Virossa, vuoden alussa liiketoimintasiirtona perustettu Lännen Rehu Oy, Avena Nordic Grain Oy ja sen tytäryhtiö ZAO Avena St. Petersburg Pietarissa sekä Lännen Plant Systems ja Harviala Oy. Maatalousryhmään kuulunut Avena Oy sulautui Lännen Tehtaat Oyj:öön vuoden lopussa.

Machinium-ryhmään kuuluvat Machinium Oy alakonsernin emoyhtiönä sekä sen tytäryhtiöt Lännen Engineering Oy, Suomen Rakennuskone Oy, SMA Construction AB ja SMA Maskin AB sekä sen tytäryhtiö SMA Maskinuthyrning AB Ruotsissa, Virossa AS Balti Ehitusmasin-Baltem ja Latviassa SIA BCM Baltijas Celtniecibas Masina sekä Liettuassa UAB Baltijos Statybines Masinos.

Osakkuusyhtiöistä Sucros Oy kuuluu Elintarvikeryhmään, Movere Oy ja Farmit Website Oy

ovat osa Maatalousryhmää. Samaan ryhmään kuuluneen Agribalt Oy:n osakkeet myytiin heinäkuun alussa.

Liikevaihto

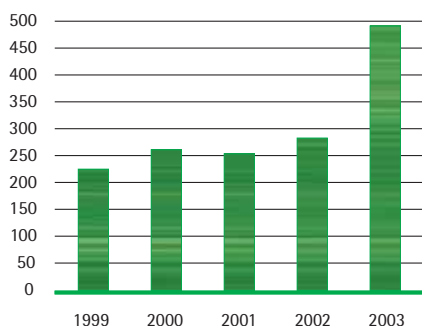
Lännen Tehtaiden konserniliikevaihto oli 492,0 miljoonaa euroa (283,4 milj. € vuonna 2002). Liikevaihdon kasvu tuli marraskuussa 2002 konserniin hankittujen Suomen Rehun ja Avena Nordic Grainin liiketoiminnoista. Liikevaihdosta Elintarvikeryhmän osuus oli 23 % (43 %), Maatalousryhmän 58 % (25 %) ja Machinium-ryhmän 19 % (32 %).

Elintarvikeryhmän liikevaihto oli 114,9 miljoonaa euroa (120,8 milj. €). Pakasteiden osuus liikevaihdosta oli 41,6 miljoonaa euroa (41,9 milj. €). Pakastepizzojen ja -perunoiden myynti kasvoi samoin kuin kalajalosteiden myynti. Vihannes- ja ruokapakasteiden sekä hillojen myynti jäi viime vuoden tasosta. Liikevaihtoa vertailuvuoteen nähden laski myös Lännen Polskan poistuminen konsernista vuoden 2002 loppupuolella.

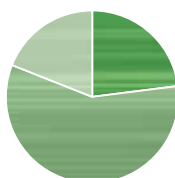
Sokerin myynti jäi viime vuodesta. Sokerin myyntiin vaikutti vuoden heikohko marja- ja omenasato. Vertailuvuoden myyntiä nosti Sucroksen sokeripakkaamon paloa seurannut kuluttajien vähittäiskauppasokerin varastoonosto.

Maatalousryhmän liikevaihto oli 282,6 miljoonaa euroa (70,8 milj. €). Liikevaihto ei ole vertailukelpoinen viime vuoteen, koska Suomen Rehu ja Avena Nordic Grain liitettiin Ryhmään vuoden 2002 lopulla. Rehuliiketoiminnan myynnin volyyymi oli edellisen vuoden tasoa. Kun vertailupohjana käytetään vuoden 2002 pro forma -lukuja, liikevaihto jäi alempien myyntihintojen vuoksi kuitenkin edellisvuotta ja myös suunniteltua pienemmäksi. Viljakaupan liikevaihto saavutti edellisen vuoden tason. Maatalousryhmän muu liikevaihto oli vähäistä.

Konsernin liikevaihto, milj. €

Liikevaihto toimialoittain

Elintarvikeryhmä	23%
Maatalousryhmä	58%
Machinium-ryhmä	19%

Machinium-ryhmän liikevaihto oli 94,5 miljoonaa euroa (91,8 milj. €). Liikevaihto kasvoi maarakennuskoneiden myynnin kasvun ansiosta. Myynti kasvoi Suomessa sekä erityisesti Ruotsissa ja Baltiassa. Materiaalinkäsittelyliiketoiminnan myynti jäi merkittävästi tavoitteesta ja edellisvuoden tasosta sekä markkinoiden laskun että markkinaosuuksien menetyksen vuoksi Ruotsissa.

Emoyhtiö Lännen Tehtaat Oyj:n liikevaihto oli 115,0 miljoonaa euroa (140,1 milj. €). Emoyhtiön liikevaihto laski pääosin sen vuoksi, että rehu-liiketoiminnan liikevaihto siirtyi Lännen Tehtaat Oyj:n tytäryhtiöön, Lännen Rehu Oy:öön vuoden 2003 alussa.

Tulos

Konsernin liikevoitto oli 11,7 miljoonaa euroa (3,3 milj. €) ja tulos ennen satunnaisia eriä 8,4 miljoonaa euroa (-0,1 milj. €).

Tuloslaskelman välittömät verot olivat 2,6 miljoonaa euroa (saamista 0,5 milj. €).

Tilikauden voitto verojen ja vähemmistöosuuksien jälkeen oli 6,7 miljoonaa euroa (2,4 milj. €). Tulosta parantaa 1,7 miljoonaa euroa Machinium-konsernin vähemmistöosakkaille kuuluva 40,2 %:n osuus Machiniumin tappiosta ja heikentää 0,7 miljoonaa euroa Suomen Rehu -konsernin vähemmistöosakkaille kuuluva 17,9 %:n osuus Suomen Rehun voitosta.

Elintarvikeryhmän liikevoitto oli 6,5 miljoonaa euroa (3,3 milj. €). Ryhmän kannattavuus oli kokonaisuutena selvästi viimevuotista parempi, mutta tavoitetta heikompi. Apetitin kotimaan liike-toiminnan kannattavuus oli viime vuotta heikompi kampanjaluontoisesti hinnoiteltujen ja alempikatteisten tuotteiden myyntiosuuden kasvun sekä tuontiraaka-aineiden ja energian hinnan nousun vuoksi. Kannattavuutta paransi osakkuusyhtiö Sucroksen tulososuuden nousu takaisin vuoden

2002 pakkaamopaloa edeltäneelle tasolle. Vertailukauden liikevoittoa heikensivät Puolan tytäryhtiön tappiollinen toiminta ja Puolasta irtaantumisen kertakustannukset yhteensä noin 4,1 miljoonaa euroa.

Maatalousryhmän liikevoitto oli 8,3 miljoonaa euroa (5,2 milj. €). Liikevoitto ei ole vertailukelpoinen viime vuoteen konsernin rakennemuutoksen vuoksi. Maatalousryhmän kannattavuus oli suunnitellulla tasolla. Rehutoimialan kannattavuus pysyi viime vuoden tasolla tuotannon ja logistiikan tehostamisen ja kiinteiden kulujen karsimisen ansiosta, vaikka raaka-aineiden hinnat nousivat loppuvuonna. Viljakaupan kannattavuus oli edellisen vuoden tasolla.

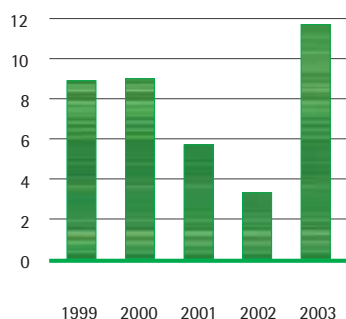
Machinium-ryhmän liiketulos oli -3,1 miljoonaa euroa (-5,2 milj. €). Ryhmän tulos jäi kannattavuuden paranemisesta huolimatta edelleen tappiolliseksi. Tappiollisuus johtui pääasiassa materiaalikäsittelyliiketoiminnan heikosta menestyksestä, mm. myynnin ja huollon alentuneesta volyymista. Maarakennuskoneliiketoiminta oli voitollista ja tavoitteiden mukaista kotimaassa ja Baltiassa. Myös Ruotsin maarakennuskoneliiketoiminnan tulos oli vertailukautta parempi, mutta jäi tavoitteesta ja oli tappiollinen.

Lännen Tehtaat Oyj omistaa Machinium-konsernista 59,8 %. Omistuksen arvoa taseessa alennettiin 5,5 miljoonasta eurosta 2,5 miljoonaa euroon. Arvonlennus ei vaikuta konsernin tulokseen ennen veroja. Lisäksi emoyhtiön rahoituskuluihin sisältyy 1,0 miljoonan euron suuruinen varaus Machinium-konsernin rakennejärjestelyjä varten. Emoyhtiön muut vastuut Machinium-konsernista ovat 7,3 miljoonaa euroa.

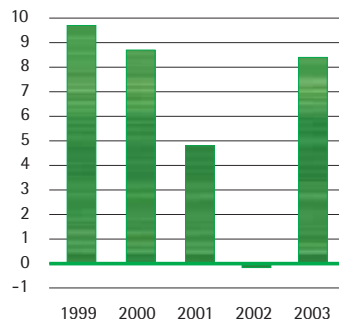
Rahoitus

Konsernin rahoitusrakenne vahvistui vuoden 2003 aikana liiketoiminnan hyvän kassavirran ansiosta.

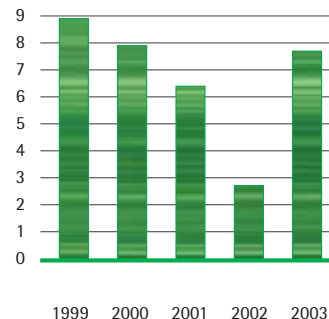
Konsernin liikevoitto, milj. €

Tulos ennen satunnaisia eriä, milj. €

Sijoitetun pääoman tuotto, %

Hallituksen toimintakertomus 2003

Korolliset velat olivat tilikauden päättyessä 73,7 miljoonaa euroa (83,9 milj. €) ja kassavarat 13,1 miljoonaa euroa (17,0 milj. €). Lyhytaikaiseen rahoitukseen on käytetty yritystodistuksia. Maksuvalmius on turvattu pitkäaikaisin, sitovin limiittisopimuksin. Limiittejä ei ole käytetty. Nettorahoituskulut olivat 3,3 miljoonaa euroa (3,2 milj. €). Rahoituskuluja pienensivät nettomäärältään 0,3 miljoonan euron kertaluonteiset erät. Omavaraisuusaste oli vuoden lopussa 40 % (37 %).

Machinium-alakonsernin maksuvalmius on säilynyt tyydyttävänä tappiollisesta tuloskehityksestä huolimatta. Tappio on rahoitettu käyttöpääomaa vähentämällä.

Yhtiökokouksen päätökset

Lännen Tehtaat Oyj:n varsinainen yhtiökokous 3.4.2003 päätti jakaa osinkoa 0,30 euroa osakkeelta (0,60 €).

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden luovuttamisesta. Luovutusvaltuutuksen mukaan hallitus voi luovuttaa hankitut 65 000 omaa osaketta. Osakkeita voidaan luovuttaa yrityskauppojen yhteydessä tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen tai Helsingin Pörssin julkisessa kaupankäynnissä. Valtuutus on voimassa yhden vuoden yhtiökokouksesta lukien.

Luovutusvaltuutusta ei ole toistaiseksi käytetty. Yhtiön omistamat 65 000 omaa osaketta edustavat 1,1 % yhtiön osakepääomasta ja äänimäärästä.

Investoinnit

Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen olivat 9,5 miljoonaa euroa (47,3 milj. €). Investoinnit kohdistuivat lähinnä tuotantotekniikan kehittämiseen ja ylläpitoon.

Elintarvikeryhmän investoinnit olivat 1,7 miljoonaa euroa (5,8 milj. €) ja Maatalousryhmän 7,1

miljoonaa euroa (40,8 milj. €). Maatalousryhmän investointeihin sisältyvät vuoden alussa 3,4 miljoonalla eurolla ostetut aiemmin leasing-sopimuksen perusteella hallitut pääkonttori- ja ruokalarakennukset. Säkylässä sijaitsevat rakennukset ovat koko ajan olleet yhtiön käytössä. Vertailuvuoden investointeihin sisältyy Avena Oy:n osakkeiden hankinta. Machinium-ryhmän investoinnit olivat 0,7 miljoonaa euroa (0,7 milj. €).

Tuotekehitys

Konsernin tuotekehitystoiminnan kulut olivat 0,7 % liikevaihdosta (0,6 %). Merkittävimmin panostettiin rehujen ja elintarvikkeiden tuotekehitykseen. Rehujen tuotekehityksessä painopistealueita vuonna 2003 olivat eläinten terveyttä ja hyvinvointia edistävän ruokinnan, kotieläintuotannon kannattavuutta parantavien rehuteknologioiden sekä erikoisrehuliiketoiminnan kehittäminen.

Elintarvikkeiden tuotekehitys kohdistui Apetit-yksikön tuotteisiin. Vuoden alussa markkinoille tuotiin uudet, suomalaisiin makutottumuksiin mukautetut pizzat ja syyskuussa uusi, runsaasti kasviksia ja vain vähän rasvaa sisältävä Quick & Tasty -pikaruokasarja.

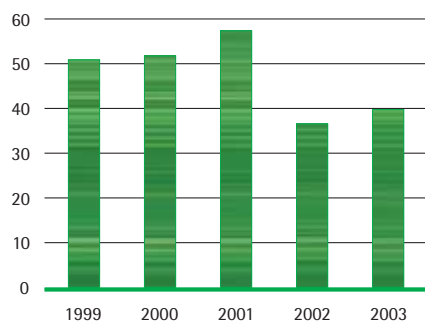
Ympäristöpanostus

Ympäristön suojele- ja panostuskulut on kirjattu tulosvaikutteisesti lukuun ottamatta Säkylän teollisuusalueen jäteveden käsittelylaitteisiin ja jätteen käsittelyyn aktivoitua 0,2 miljoonaa euroa.

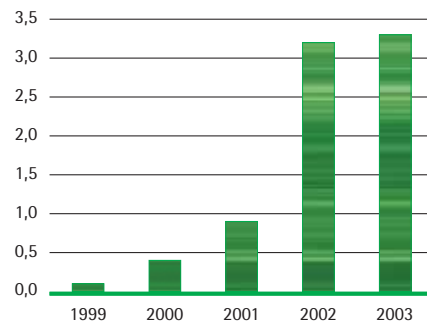
IAS-tilinpäätöksen siirtyminen

Lännen Tehtaat julkaisee ensimmäisen IAS-IFRS-standardien mukaan laaditun tilinpäätöksen vuodelta 2005. Myös osavuositarkastukset vuonna 2005 laaditaan IAS:n mukaisina. Vuonna 2004 luodaan IAS-vertailutiedot vuoden 2005 tilinpäätöstä ja osavuositarkastuksia varten.

Omavaraisuusaste, %

Nettorahoituskulut, milj. €

Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat

Vuoden 2004 alussa Lännen Rehu Oy:n osakkeet siirrettiin osakevaihdolla emoyhtiön omistuksesta Suomen Rehu Oy:n omistukseen. Lännen Tehtaiden omistus Suomen Rehusta nousi 87,9 %:iin (82,1 %).

Alkaneen vuoden näkymät

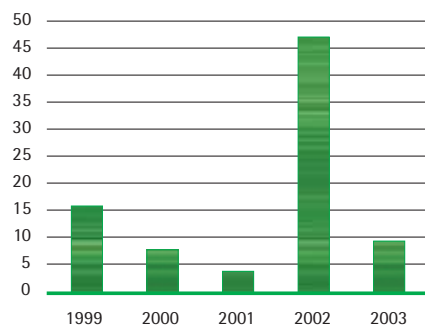
Elintarvikeryhmän liikevaihdon kasvun arvioidaan noudattavan markkinoiden yleistä kehitystä. Apetitin myynnin odotetaan hieman kasvavan. Vaikka sokerin kokonaiskulutus ei kasva, arvioidaan Lännen Sokerin kuluttajatuotteiden myynnin kasvavan jonkin verran poikkeuksellisen alhaisesta vuoden 2003 tasosta.

Rehuliiketoiminnan liikevaihdon odotetaan säilyvän vuoden 2003 tasolla. Raaka-aineiden hintojen nousu heikentää kannattavuutta erityisesti alkuvuonna. Viljakaupan liikevaihto riippuu tulevan kauden sadon määrästä ja laadusta päämarkkina-alueilla.

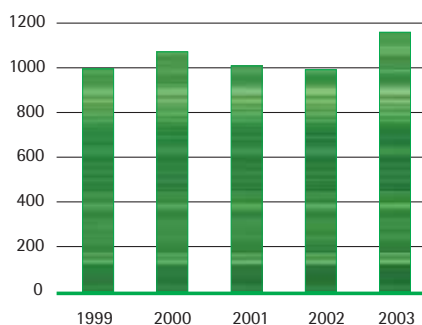
Maarakennus- ja ympäristöhuoltokoneiden markkinoiden odotetaan jatkuvan hyvällä tasolla Suomessa. Ruotsissa vuonna 2000 alkaneen laskun odotetaan pysähtyvän. Vakaan kasvun ennakoitaan jatkuvan lähivuosina Baltian maissa. Markkinoilla on kuitenkin epävarmuustekijöitä, mm. epätietoisuus suhdannekehityksestä, jotka häiritsevät maarakentamiseen liittyvien investointipäätösten tekemistä. Materiaalinkäsittelykoneiden markkinoiden arvioidaan pysyvän Ruotsissa ennallaan.

Lännen Tehtaat -konsernin liikevaihdon arvioidaan nousevan yli 500 miljoonaan euroon vuonna 2004. Alkuvuoden tuloskehitys jää vuoden 2003 tapaan vaatimattomaksi. Koko vuoden tuloksen arvioidaan olevan samaa tasoa kuin vuonna 2003.

Bruttoinvestoinnit, milj. €

Henkilöstö keskimäärin

Tuloslaskelmat

1000 €		Konserni		Emoyhtiö	
		2003	2002	2003	2002
Liikevaihto	(1)	492 015	283 418	115 041	140 090
Valmistevarastojen muutos		-940	247	137	925
Liiketoiminnan muut tuotot	(2)	2 123	4 150	605	552
Materiaalit ja palvelut	(3)	-364 751	-208 820	-86 023	-104 662
Henkilöstökulut	(4)	-47 344	-36 672	-13 375	-14 960
Poistot	(5)	-11 793	-8 512	-4 184	-4 524
Liiketoiminnan muut kulut		-60 772	-32 987	-11 436	-16 901
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	(6)	3 156	2 502		
Liikevoitto	(7)	11 694	3 326	765	520
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta	(6)		-171		
Rahoitustuotot ja -kulut	(8)	-3 326	-3 241	139	498
Tulos ennen satunnaisia eriä		8 368	-86	904	1 018
Satunnaiset erät	(9)			5 694	360
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja, veroja ja vähemmistöosuuksia		8 368	-86	6 598	1 378
Tilinpäätössiirrot	(10)			677	721
Tuloverot	(11)	-2 625	542	-1 472	-714
Vähemmistöosuudet		988	1 959		
Tilikauden voitto		6 731	2 415	5 803	1 385

Taseet

1000 €	Konserni		Emoyhtiö		
	2003	2002	2003	2002	
VASTAAVAA					
Pysyvät vastaavat					
Aineettomat hyödykkeet	(12)	21 591	20 370	2 190	2 942
Aineelliset hyödykkeet	(13)	65 596	69 404	28 599	27 859
Osuudet saman konsernin yrityksissä	(14,15)			17 249	46 113
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	(14,15)			9 430	
Osuudet omistusyhteisyrityksissä	(14,15)	20 424	19 998	11 773	11 773
Omat osakkeet	(14)	778	778	778	778
Muut sijoitukset	(14,15)	1 443	1 478	1 267	1 161
		109 832	112 028	71 286	90 626
Vaihtuvat vastaavat					
Vaihto-omaisuus	(16)	80 245	81 915	12 274	15 286
Pitkäaikaiset saamiset	(17)		13	1 204	1 709
Laskennallinen verosaaminen	(22)	420	1 138	290	
Lyhytaikaiset saamiset	(18)	46 162	50 867	57 391	36 657
Rahoitusarvopaperit		1 507	5 652	510	3 784
Rahat ja pankkisaamiset		11 551	11 325	4 695	1 854
		139 885	150 910	76 364	59 290
		249 717	262 938	147 650	149 916
VASTATTAVAA					
Oma pääoma					
	(19)				
Osakepääoma		12 245	12 245	12 245	12 245
Ylikurssirahasto		21 443	21 443	21 441	21 441
Omien osakkeiden rahasto		778	778	778	778
Vararahasto		59	45		
Käyttöraho		7 232	7 232	7 232	7 232
Edellisten tilikausien voitto		44 882	45 403	29 886	30 318
Tilikauden voitto		6 731	2 415	5 803	1 385
Pääomalainat		1 682	1 682		
		95 052	91 243	77 385	73 399
Vähemmistöosuudet					
		4 915	6 101		
Tilinpäätössiirtojen kertymä	(20)			8 453	9 655
Pakolliset varaukset	(21)	2 059	248	1 000	
Vieras pääoma					
Laskennallinen verovelka	(22)	4 375	4 172		
Pitkäaikainen vieras pääoma	(23)	43 889	64 679	19 200	25 600
Lyhytaikainen vieras pääoma	(23)	99 427	96 495	41 612	41 262
		249 717	262 938	147 650	149 916

Rahoituslaskelmat

1000 €	Konserni		Emoyhtiö	
	2003	2002	2003	2002
Liiketoiminta				
Liikevoitto	11 694	3 326	765	520
Oikaisut:				
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	-3 156	-2 331		
Suunnitelman mukaiset poistot	11 793	8 512	4 184	4 524
Muut oikaisut	4 384	3 578	482	3 989
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 326	-3 166	3 139	679
Satunnaiset erät			3 400	360
Välittömät verot	-2 625	542	-1 472	-714
Tulorahoitus	18 764	10 461	10 498	9 358
Käyttöpääoman muutos				
Lyhytaikaisten liikesaamisten muutos	4 704	-11 777	-20 734	-16 470
Vaihto-omaisuuden muutos	1 670	-40 754	3 012	-1 348
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos	381	36 890	350	13 438
Pitkäaikaisten saamisten muutos	731	-846	215	1 809
	7 486	-16 487	-17 157	-2 571
Liiketoiminnan kassavirta (A)	26 250	-6 026	-6 659	6 787
Investoinnit				
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-9 486	-53 237	-5 747	-2 137
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	306	1 328	1 563	78
Investoinnit muihin sijoituksiin		-10 038	-3 662	-44 230
Muiden sijoitusten vähennykset ja luovutustulot	1 154	8 803	22 288	1 254
Investointien kassavirta (B)	-8 026	-53 144	14 442	-45 035
Rahoitus				
Vähemmistöosuuden muutos	-1 186	576		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 551	13 791		6 387
Pitkäaikaisten lainojen muutos	-20 586	44 642	-6 400	25 593
Maksetut osingot	-1 817	-3 635	-1 817	-3 635
Muut oman pääoman muutokset	-1 105	-34		
Rahoituksen kassavirta (C)	-22 143	55 340	-8 217	28 345
Rahavarojen muutos (A+B+C)	-3 919	-3 830	-434	-9 903
Rahavarat tilikauden alussa	16 977	20 807	5 637	15 540
Rahavarat tilikauden lopussa	13 058	16 977	5 203	5 637

Tilinpäätöksen liitetiedot 2003

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernirakenne

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty emoyhtiön Lännen Tehtaat Oyj:n lisäksi seuraavat liiketoimintaa harjoittavat alakonsernit ja tytäryhtiöt: Suomen Rehu -konserni, Avena Nordic Grain -konserni, Machinium-konserni, Lännen Rehu Oy, Tresko Fish Oy, Harviala Oy ja Cibarius Oy. Myös seitsemän tulevaa liiketoimintaa varten olemassa olevaa yhtiötä on yhdistelty konserniin. Tytäryhtiöosakkeita omistavat kuusi holding-yhtiötä sulautuivat marraskuun lopussa Avena Oy:öön, joka sulautui Lännen Tehtaat Oyj:öön vuoden lopussa. Sulautuneiden yhtiöiden tuloslaskelmat on yhdistelty konserniin.

Suomen Rehu -konserniin kuuluvat emoyhtiön lisäksi tytäryhtiöt Hiven Oy Suomessa, SIA Baltic Feed Latviassa ja Rehu Eesti Oü Virossa. Avena Nordic Grain -konserniin kuuluu emoyhtiön lisäksi tytäryhtiö ZAO Avena St. Petersburg Pietarissa. Machinium-konserniin kuuluvat emoyhtiö Machinium Oy:n lisäksi Lännen Engineering Oy, SMA Construction AB ja SMA Maskin AB sekä sen tytäryhtiö SMA Maskinuthyrnini AB Ruotsissa, Suomen Rakennuskone Oy ja sen tytäryhtiöt AS Balti Ehitusmasin-Baltem Virossa, SIA BCM Baltijas Celniecibas Masina Latviassa sekä UAB Baltijos Statybines Masinos Liettuassa.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty liiketoimintaa harjoittavat osakkuusyrietykset: Sucros Oy (konserni), Movere Oy ja Farmit Website Oy. Agribalt Oy:n osakkeet myytiin heinäkuun alussa.

Tarkemmat tiedot konserniin kuuluvien yritysten ja osakkuusyrietysten omistuksesta esitetään jäljempänä liitetietojen kohdassa "Konserni- ja omistusyhteyserietykset".

Konsernitilinpäätöksen laskentaperiaatteet

Keskinäinen osakkeenomistus

Konsernitilinpäätös on laadittu hankintamenomenetelmällä. Tytäryhtiöiden osakkeista maksettu oman pääoman ylittävä hinta on osittain kohdistettu käyttöomaisuuteen kuuluviin rakennuksiin ja osittain esitetty konsernilikearvona. Tytäryhtiöiden hankinnasta syntyneestä konsernipassiivasta 0,7 miljoonaa euroa on kohdistettu lainasaamiin, 1,1 miljoonaa euroa osakkeisiin ja hankintahetkellä reserviksi jääneestä 5,4 miljoonaa eurosta 5,3 miljoonaa euroa rakennuksiin. Rakennuksiin kohdistettua konserniaktiivaa oli vuoden 2003 lopussa jäljellä 1,2 miljoonaa euroa ja rakennusten arvoa alentavaa konsernipassiivaa 5,1 miljoonaa euroa. Konserniaktiivaa poistetaan ja konsernipassiivaa vähennetään rakennusten poistosuunnitelman mukaan.

Syntyneiden konsernilikearvojen poisto-aika vaihtelee: ennen Avenan vuonna 2002 tapahtunutta hankintaa konsernilikearvojen poisto-aika oli pääsääntöisesti 5 vuotta. Avenasta siirtyneen konsernilikearvon poisto-aika on hankintojen pitkäaikaisen tulovaikutuksen vuoksi 8 vuotta ja hankintaan sisältyneessä Suomen Rehu -alakonsernissa 10 vuotta. Samasta syystä konsernilikearvon poisto-aika myös Machinium-alakonsernissa on 10 vuotta.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, sisäisten toimitusten realisoitumattomat katteet, sisäiset saamiset ja velat samoin kuin sisäinen voitonjako on eliminoitu.

Vähemmistöosuus

Vähemmistöosuus on erotettu konsernin omasta pääomasta ja tilikauden tuloksesta.

Muuntoerot

Ulkomaisten konserniyhtiöiden taseet on muutettu euroiksi tilinpäätöspäivän Euroopan keskuspankin keskipäivän

mukaan. Tuloslaskelmat on muutettu euroiksi EKP:n koko vuoden keskipäivän mukaan. Näiden yhtiöiden omien pääomien eliminoinnissa syntyneet muuntoerot on kirjattu voitto-varoihin.

Osakkuusyrietykset

Osakkuusyrietykset on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä. Konsernin omistusosuuden mukainen osuus osakkuusyrietysten, Sucros-konsernin, Movere Oy:n ja Farmit Website Oy:n tilikauden tuloksesta on esitetty ennen liikevoittoa, koska näiden yhtiöiden toiminta liittyy välittömästi konsernin liiketoimintaan.

Käyttöomaisuuden arvostus

Käyttöomaisuus on aktivoitu hankintamenoona. Suunnitelman mukaiset poistot on tehty tasapoistoina taloudellisen pitoajan perusteella. Julkisesti noteeratut käyttöomaisuusosakkeet on arvostettu alkuperäiseen hankintamenoona. Lännen Tehtaat Oyj on tehnyt Machinium Oy:n osakkeista 3,0 miljoonan euron arvonalennuksen alakonsernin tappiollisuuden vuoksi. Machinium Oy:n Ruotsissa toimiville tytäryhtiöille annettujen pääomalaisten arvo, 6,0 miljoonaa euroa, on poistettu kokonaan samoin kuin osakkeiden jäljellä oleva arvo, 0,5 miljoonaa euroa yhtiöiden tappiollisuuden vuoksi. Machinium Oy on myös palauttanut 1,0 miljoonan euron laskennallisen verosaamisen veroihin.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on esitetty muuttuvien menojen mukaisen hankintameno tai sitä alemman jälleenhankintahinnan tai todennäköisen myyntihinnan määrällisenä.

Valuuttamääräiset erät

Ulkomaanrahan määrälliset saamiset ja velat on muutettu paikalliseksi valuutaksi tilinpäätöspäivän kunkin konserniyhtiön kotimaan keskuspankin määrittelemään kurssiin, suomalaisissa yhtiöissä euroiksi Euroopan keskuspankin keskipäivän kurssiin. Lyhytaikaisista saamisista ja veloista syntyneet kurssierot on kirjattu tulosvaikutteisesti. Myös pitkäaikaisten saamisten ja velkojen realisoitumattomat kurssitappiot on kirjattu tulosvaikutteisesti. Realisoitumattomat kurssivoitot on kirjattu enintään samasta valuutasta syntyneen kurssitappion määrään saakka.

Johdannaisopimusten käyttö

Johdannaisopimuksia käytetään suojaamistarkoituksessa. Konserni on suojautunut pitkäaikaisten vaihtuvakorkoisten velkojen korkoriskiltä korkokatto- ja koronvaihtosopimuksilla. Sopimuksista aiheutuvat kulut tai tuotot kirjataan suoriteperusteisesti muihin rahoituskuluihin tai muihin rahoitustuottoihin.

Valuuttamääräisiä myyjä- ja ostoja on suojattu kurssiriskiltä termiinisopimuksilla. Sopimuksista aiheutuvat tuotot tai kulut kirjataan myynnin tai ostojen oikaisuksi, kun suojaamisen kohteena ollut tavaraerä toimitetaan.

Vilja- ja rehuraaka-ainekauppasopimuksia on suojattu hinnanvaihteluilta raaka-ainejohdannaisopimuksilla. Sopimusten tulosvaikutus kirjataan myynnin tai ostojen oikaisuksi, kun suojaamisen kohteena ollut vilja- tai raaka-aine-erä toimitetaan.

Eläkejärjestelyt

Konsernin henkilöstön lakisääteinen eläketurva on hoidettu eläkevakuutuksilla. Aikaisemmin Lännen toimihenkilöiden eläkesäätiö s.r.:n toimintapiiriin kuuluneille toimihenkilöille ja eläkeläisille etueläkevakuutukset antavat eläkesäätiön sääntöjen mukaisen lisäeläketurvan.

Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 60 vuotta.

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot (1-4)

1000 €	Konserni		Emoyhtiö	
	2003	2002	2003	2002
1. LIIKEVAIHTO TOIMIALOITTAIN JA MARKKINA-ALUEITTAIN				
Toimialoittain				
Elintarvikeryhmä	114 862	120 781	109 548	114 799
Maatalousryhmä	282 659	70 813	5 493	25 291
Machinium-ryhmä	94 494	91 824		
Yhteensä	492 015	283 418	115 041	140 090
Vienti Suomesta	48 565	26 823	4 655	5 833
Markkina-alueittain				
Kotimaa	377 507	207 171	110 410	134 257
Euroopan unioni	72 239	52 586	2 321	2 120
Muu Eurooppa	34 097	16 203	1 752	2 852
Muut	8 172	7 458	558	861
Yhteensä	492 015	283 418	115 041	140 090
2. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT				
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	56	3 246	39	168
Vuokratuotot	895	454	156	145
Saadut korvaukset	670	175	404	216
Muut	502	275	6	23
Yhteensä	2 123	4 150	605	552
3. MATERIAALIT JA PALVELUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	350 198	205 024	85 106	103 982
Varaston muutos	627	-8 073	123	-423
Ulkopuoliset palvelut	13 926	11 869	794	1 103
Yhteensä	364 751	208 820	86 023	104 662
4. HENKILÖSTÖKULUT JA HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	36 416	27 633	10 546	11 487
Eläkekulut	6 269	4 521	1 780	2 236
Muut henkilösivukulut	4 659	4 518	1 049	1 237
Yhteensä	47 344	36 672	13 375	14 960
josta johdon palkat ja palkkiot:				
hallintoneuvoston ja hallitusten jäsenet ja toimitusjohtajat	1 352	1 048	252	445
Henkilöstö keskimäärin				
Elintarvikeryhmä	331	438	308	314
Maatalousryhmä	442	175	57	90
Machinium-ryhmä	388	380		
Yhteensä	1 161	993	365	404
josta keskimäärin ulkomailla	252	326		

Hallitusten jäsenten ja toimitusjohtajan eläkesitoumukset
Emoyhtiön toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 60 vuotta.

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot (5–7)

1000 €	Konserni		Emoyhtiö	
	2003	2002	2003	2002
5. POISTOT JA ARVONALENTUMISET				
Käyttöomaisuuden suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina taloudellisen pitoajan perusteella alkuperäisistä hankintamenoista. Poistot perustuvat allaoleviin pitoaikoihin.				
Perustamismenot		5 vuotta		
Aineettomat oikeudet		5 tai 10 vuotta		
Liikearvo		10 vuotta		
Konserniliikearvo		5–10 vuotta		
Muut pitkävaikutteiset menot		5 tai 10 vuotta		
Rakennukset, kiviset ja puiset		20–30 vuotta		
Muut rakennukset ja rakennelmat		5 tai 10 vuotta		
Koneet ja kalusto		5 tai 10 vuotta		
Suunnitelman mukaiset poistot				
Perustamismenot	7	7		
Aineettomat oikeudet	571	488	469	468
Liikearvo	2 489	1 094	414	633
Muut pitkävaikutteiset menot	811	286	100	100
Rakennukset ja rakennelmat	2 396	1 593	1 196	1 142
Koneet ja kalusto	4 634	3 462	2 005	2 181
	10 908	6 930	4 184	4 524
Konserniliikearvon poisto	885	1 712		
Konsernireservin vähennys		-130		
	885	1 582		
Yhteensä	11 793	8 512		
6. OSUUS OSAKKUUSYRITYSTEN TULOKSESTA				
Ennen liikevoittoa esitetty osuus				
Sucros-konserni	3 242	2 520		
Muut	-86	-18		
Yhteensä	3 156	2 502		
Liikevoiton jälkeen esitetty osuus				
Agribalt-konserni		-171		
7. LIIKEVOITTO TOIMIALOITTAIN				
Elintarvikeryhmä	6 496	3 316		
Maatalousryhmä	8 298	5 210		
Machinium-ryhmä	-3 100	-5 200		
Yhteensä	11 694	3 326		

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot (8 - 10)

1000 €	Konserni		Emoyhtiö	
	2003	2002	2003	2002
8. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Osinkotuotot				
Saman konsernin yrityksiltä			1 455	
Osakkuusyrityksiltä			1 799	1 540
Muilta	313	139	221	139
Veronhyvitystuotot	119	57	1 412	686
Yhteensä	432	196	4 887	2 365
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista				
Saman konsernin yrityksiltä			89	142
Yhteensä			89	142
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Saman konsernin yrityksiltä			702	150
Muilta	2 746	1 184	569	554
Yhteensä	2 746	1 184	1 271	704
Rahoitustuotot yhteensä	3 178	1 380	6 247	3 211
Sijoitusten arvonalentumiset				
Konserniyritysten osakkeiden arvonalentumiset			3 000	
Muiden osakkeiden arvonalentumiset		181		181
Rahoitusarvopaperien arvonalentumiset		257		257
Yhteensä		438	3 000	438
Korkokulut ja muut rahoituskulut				
Saman konsernin yrityksille			258	707
Muulle	6 504	4 183	2 850	1 568
Yhteensä	6 504	4 183	3 108	2 275
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-3 326	-3 241	139	498
9. SATUNNAISET TUOTOT				
Saadut konserniavustukset			3 400	360
Fuusiovoitto			2 294	
Yhteensä			5 694	360
10. TILINPÄÄTÖSSIIRROT				
Poistoeron muutos				
Aineettomat oikeudet			2	2
Muut pitkävaikutteiset menot			-9	-10
Rakennukset ja rakennelmat			290	280
Koneet ja kalusto			394	449
Yhteensä			677	721

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot (11–12)

1000 €	Konserni		Emoyhtiö	
	2003	2002	2003	2002
11. TULOVEROT				
Tilikaudelta	1 584	546	1 654	714
Aikaisemmilta tilikausilta	119	6	108	
Laskennallisen verosaamisen muutos	718	-905	-290	
Laskennallisen verovelan muutos	204	-189		
Yhteensä	2 625	-542	1 472	714
12. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Perustamismenot				
Hankintameno 1.1.	37	37		
Hankintameno 31.12.	37	37		
Kertyneet poistot	-26	-19		
Tilikauden poisto	-7	-7		
Kertyneet poistot 31.12.	-33	-26		
Kirjanpitoarvo 31.12.	4	11		
Aineettomat oikeudet				
Hankintameno 1.1.	6 285	5 126	5 105	5 075
Muuntoero	-5			
Hankitut yritykset, alkuperäinen hankintameno		1 129		
Lisäykset	49	30	18	30
Vähennykset	-31		-20	
Hankintameno 31.12.	6 298	6 285	5 103	5 105
Kertyneet poistot	-3 956	-2 922	-3 348	-2 880
Muuntoero	12			
Hankitut yritykset, kertyneet poistot		-546		
Vähennysten kertyneet poistot	8		8	
Tilikauden poisto	-571	-488	-469	-468
Kertyneet poistot 31.12.	-4 507	-3 956	-3 809	-3 348
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 791	2 329	1 294	1 757
Liikearvo				
Hankintameno 1.1.	27 119	7 145	6 334	6 334
Muuntoero	79	10		
Hankitut yritykset, alkuperäinen hankintameno		19 964		
Hankintameno 31.12.	27 198	27 119	6 334	6 334
Kertyneet poistot	-12 593	-5 502	-5 550	-4 916
Muuntoero	-95	-8		
Hankitut yritykset, kertyneet poistot		-5 989		
Tilikauden poisto	-2 489	-1 094	-414	-634
Kertyneet poistot 31.12.	-15 177	-12 593	-5 964	-5 550
Kirjanpitoarvo 31.12.	12 021	14 526	370	783

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot (12)

1000 €	Konserni		Emoyhtiö	
	2003	2002	2003	2002
Konserniliikearvo				
Hankintameno 1.1.	10 786	4 268		
Hankitut yritykset, alkuperäinen hankintameno		6 516		
Lisäykset		2		
Hankintameno 31.12.	10 786	10 786		
Kertyneet poistot	-4 333	-1 967		
Hankitut yritykset, kertyneet poistot		-654		
Tilikauden poisto	-885	-1 712		
Kertyneet poistot 31.12.	-5 218	-4 333		
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 568	6 453		
Konsernireservi				
Netotetaan konserniliikearvon kanssa				
Hankinta-arvo 1.1.	-5 456			
Lisäykset		-5 456		
Siirto rakennuksiin	5 326			
Hankinta-arvo 31.12.	-130	-5 456		
Kertyneet vähennykset	130			
Tilikauden vähennys		130		
Kertyneet vähennykset 31.12.	130	130		
Kirjanpitoarvo 31.12.		-5 326		
Muut pitkävaikutteiset menot				
Hankintameno 1.1.	4 473	1 314	776	671
Muuntoero	1	1		
Hankitut yritykset, alkuperäinen hankintameno		2 831		
Lisäykset	471	458	249	105
Vähennykset	-41	-131	-41	
Hankintameno 31.12.	4 904	4 473	984	776
Kertyneet poistot	-2 096	-582	-374	-274
Hankitut yritykset, kertyneet poistot		-1 236		
Vähennysten kertyneet poistot	66	8	-66	
Tilikauden poisto	-766	-286	-116	-100
Kertyneet poistot 31.12.	-2 796	-2 096	-556	-374
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 109	2 377	428	402
Ennakkomaksut				
Lisäykset	126		126	
Vähennykset	-28		-28	
Hankintameno 31.12.	98		98	
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	21 591	20 370	2 190	2 942

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot (13)

1000 €	Konserni		Emoyhtiö	
	2003	2002	2003	2002
13. AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet				
Hankintameno 1.1.	4 376	3 128	2 495	2 496
Hankitut yritykset, alkuperäinen hankintameno		3 305		
Vähennykset		-2 057		-1
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 376	4 376	2 495	2 495
Rakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	58 865	34 169	28 489	27 965
Muuntoero	-43			
Hankitut yritykset, alkuperäinen hankintameno		31 200		
Lisäykset	4 907	530	3 740	530
Konsernipassiivan kohdistus	-5 326			
Vähennykset		-7 034	-2 707	-6
Hankintameno 31.12.	58 403	58 865	29 522	28 489
Kertyneet poistot	-16 035	-11 355	-11 046	-9 908
Muuntoero	-29			
Hankitut yritykset, kertyneet poistot		-4 496		
Vähennysten kertyneet poistot		1 409	1 370	3
Tilikauden poisto	-2 395	-1 593	-1 197	-1 141
Kertyneet poistot 31.12.	-18 459	-16 035	-10 873	-11 046
Kirjanpitoarvo 31.12.	39 944	42 830	18 649	17 443
Koneet ja kalusto				
Hankintameno 1.1.	49 730	37 385	27 861	26 405
Muuntoero	-5	31		
Hankitut yritykset, alkuperäinen hankintameno		18 027		
Lisäykset	3 566	2 453	1 990	1 507
Vähennykset	-1 530	-8 166	-3 520	-51
Hankintameno 31.12 .	51 761	49 730	26 331	27 861
Kertyneet poistot	-27 853	-23 979	-19 941	-17 788
Muuntoero	47	-45		
Hankitut yritykset, kertyneet poistot		-5 930		
Vähennysten kertyneet poistot	1 142	5 551	3 026	29
Tilikauden poisto	-4 633	-3 450	-2 005	-2 182
Kertyneet poistot 31.12.	-31 297	-27 853	-18 920	-19 941
Kirjanpitoarvo 31.12.	20 464	21 877	7 411	7 920
Kirjanpitoarvosta 31.12. koneiden ja laitteiden osuus	18 354	19 665	6 539	7 284
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Hankintameno 1.1.	323	67	1	34
Lisäykset	3 126	2 010	1 289	1 477
Vähennykset	-2 637	-1 754	-1 246	-1 510
Kirjanpitoarvo 31.12.	812	323	44	1
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	65 596	69 404	28 599	27 859
Arvonkorotukset				
Maa-alueet 1.1. ja 31.12.	1 850	1 850	1 850	1 850
Rakennukset 1.1. ja 31.12.	812	812	812	812

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot (14)

1000 €	Konserni		Emoyhtiö	
	2003	2002	2003	2002
14. SJOITUKSET				
Osuudet saman konsernin yrityksissä				
Hankintameno 1.1.			46 113	6 393
Lisäykset			13 929	44 045
Vähennykset			-42 793	-4 325
Kirjanpitoarvo 31.12.			17 249	46 113
Osuudet omistusyhteisyhteisöissä				
Osuudet osakkuusyhteisöissä				
Hankintameno 1.1.	18 906	18 090	11 773	11 874
Lisäykset	1 627	2 806		
Vähennykset	-1 201	-1 990		-101
Kirjanpitoarvo 31.12.	19 332	18 906	11 773	11 773
Osuudet muissa omistusyhteisöissä				
Lisäykset	1 092	1 273		181
Arvonlennukset		-181		-181
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 092	1 092		
Omistusyhteisöryhmittä	20 424	19 998	11 773	11 773
Omat osakkeet				
Hankintameno 1.1.	778	778	778	778
Kirjanpitoarvo 31.12.	778	778	778	778
Muut sijoitukset				
Saamiset saman konsernin yrityksiltä				
Hankintameno 1.1.				420
Lisäykset			9 430	
Vähennykset				-420
Kirjanpitoarvo 31.12.			9 430	
Muut osakkeet ja osuudet				
Hankintameno 1.1.	1 470	1 197	1 161	1 157
Hankitut yritykset, alkuperäinen hankintameno		138		
Lisäykset		135	133	4
Vähennykset	-27		-27	
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 443	1 470	1 267	1 161
Muut saamiset				
Hankintameno 1.1.	8	449		449
Hankitut yritykset, alkuperäinen hankintameno		10		
Vähennykset	-8	-451		-449
Kirjanpitoarvo 31.12.		8		
Muut sijoitukset yhteensä	1 443	1 478	10 697	1 161

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot (15)

15. KONSERNI- JA OMISTUSYHTEYSYRITYKSET JA MUUT OSAKKEET JA OSUUDET

	Konsernin omistusosuus-%	Emoyhtiön omistusosuus-%		
Konserniyritykset				
Emoyhtiön omistamat				
Avena Nordic Grain Oy, Helsinki	100,00	100,00		
Suomen Rehu Oy, Helsinki	82,09	82,09		
Machinium Oy, Säköylä	59,80	59,80		
Lännen Rehu Oy, Säköylä	100,00	100,00		
Tresko Fish Oy, Kustavi	100,00	100,00		
Harviala Oy, Janakkala	100,00	100,00		
Cibarius Oy, Turku	100,00	100,00		
Lepäävät yhtiöt, 7 kpl, Säköylä	100,00	100,00		
Muiden konserniyhtiöiden omistamat				
ZAO Avena St. Petersburg, Venäjä	100,00			
Hiven Oy, Paimio	82,09			
Rehu Eesti Oü, Viro	82,09			
SIA Baltic Feed, Latvia	61,57			
Lännen Engineering Oy, Loimaan kunta	59,02			
Suomen Rakennuskone Oy, Säköylä	59,80			
SMA Maskin AB, Ruotsi	59,80			
SMA Construction AB, Ruotsi	59,80			
SMA Maskinuthyrning AB, Ruotsi	59,80			
AS Balti Ehitusmasin-Baltem, Viro	58,90			
SIA BCM Baltijas Celtniecibas Masina, Latvia	56,81			
UAB Baltijos Statybines Masinos, Liettua	59,80			
Omistusyhteisyriitykset				
Osakkuusyriitykset				
Sucros Oy, Helsinki	20,00	20,00		
Movere Oy, Helsinki	27,36			
Farmit Website Oy, Helsinki	41,05			
Muut omistusyhteisyriitykset				
Lannen Polska Sp. z o.o., Puola	19,00	19,00		
Mildola Oy, Kirkkonummi	14,37			
Emoyhtiön omistamat muut osakkeet, osuudet ja liittymismaksut				
	Osakkeiden määrä kpl	Osakkeiden kirjanpitoarvo 1000 €	Osakkeiden markkina-arvo 1000 €	
Julkisesti noteeratut				
Kesko Oyj, B, Helsinki	100 000	709	1 201	
OMHEX AB (publ), Tukholma	61 000	25	598	
Raisio Yhtymä Oyj, K, Raisio	6 000	10	8	
Neomarkka Oyj, B, Helsinki	280	2	2	
Elisa Communications Oyj, A, Helsinki	1 185	4	10	
Muut				
Osakkeet ja osuudet		188		
Liittymismaksut		329		
Yhteensä		1 267		

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot (16 - 18)

1000 €	Konserni		Emoyhtiö	
	2003	2002	2003	2002
16. VAIHTO-OMAISUUS				
Aineet ja tarvikkeet	21 085	21 936	2 384	3 879
Keskeneräiset tuotteet	2 492	2 423	123	446
Valmiit tuotteet/tavarat	56 630	57 535	9 767	10 961
Ennakkomaksut	38	21		
Yhteensä	80 245	81 915	12 274	15 286
17. PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset		13		
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä			1 204	1 709
Yhteensä		13	1 204	1 709
18. LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	37 774	38 121	10 427	12 934
Saamiset saman konsernin yrityksiltä				
Myyntisaamiset			524	1 203
Lainasaamiset			38 593	18 639
Siirtosaamiset			4 251	360
Yhteensä			43 368	20 202
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä				
Myyntisaamiset	1 102	1 752	1 080	1 731
Lainasaamiset	51	676		20
Siirtosaamiset		117		
Yhteensä	1 153	2 545	1 080	1 751
Muut saamiset	1 918	5 036	93	
Siirtosaamiset				
Materiaalit ja palvelut	711	1 825		770
Takuuhyvitykset	337	152		
Eläke- ja muut lakisääteiset vakuutukset	744	560	489	316
Veronhyvityssaamiset	1 813	1 028	1 512	686
Muut	1 713	1 601	424	
Yhteensä	5 318	5 166	2 425	1 772
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	46 162	50 867	57 391	36 657

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot (19)

1000 €	Konserni		Emoyhtiö	
	2003	2002	2003	2002
19. OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET				
Osakepääoma 1.1.	12 245	12 245	12 245	12 245
Osakepääoma 31.12.	12 245	12 245	12 245	12 245
Ylikurssirahasto 1.1.	21 443	21 443	21 441	21 441
Ylikurssirahasto 31.12.	21 443	21 443	21 441	21 441
Omien osakkeiden rahasto 1.1.	778	778	778	778
Omien osakkeiden rahasto 31.12.	778	778	778	778
Vararahasto 1.1.	45	40		
Siirto voittovaroista	14	8		
Siirto vähemmistöosuuteen		-3		
Vararahasto 31.12.	59	45		
Käyttörahas to 1.1.	7 232	7 232	7 232	7 232
Käyttörahas to 31.12.	7 232	7 232	7 232	7 232
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	45 403	44 012	30 318	28 263
Siirto tilikauden voitosta	2 415	5 067	1 385	5 690
Osingonjako	-1 817	-3 634	-1 817	-3 635
Siirto vararahastoon	-14	-8		
Eliminoinnin muutokset ja muuntoerot	-1 105	-34		
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	44 882	45 403	29 886	30 318
Tilikauden voitto	6 731	2 415	5 803	1 385
Pääomalainat 1.1.	1 682	1 682		
Pääomalainat 31.12.	1 682	1 682		
Oma pääoma 31.12.	95 052	91 243	77 385	73 399
Voitonjakokelpoiset varat				
Käyttörahas to	7 232	7 232	7 232	7 232
Voittojäännös	44 882	45 403	29 886	30 318
Tilikauden voitto	6 731	2 415	5 803	1 385
./Aktivoit ut perustamisenot	-4	-11		
./Omaan pääomaan sisältyvät taseen varaukset	-7 449	-7 126		
./Omaan pääomaan sisältyvät osakkuusyhtiöiden taseen varaukset	-3 894	-555		
Voitonjakokelpoiset varat 31.12.	47 498	47 358	42 921	38 935

Pääomalainat

Konserniin kuuluvalla Machinium Oy:llä on pääomalainaa 1 681 879,26 euroa. Laina-aika on 5 vuotta. Laina erääntyisi maksettavaksi kahdessa tasaerässä 30.4.2003 ja 30.4.2004, mikäli yhtiöllä olisi jakokelpoisia varoja. Lainan korko on kolmen vuoden Tel-viitekorko + 6,55 prosenttiyksikköä. Laina on osakeyhtiölain 5 luvun mukainen pääomalaina.

Tilivuoden aikana lainan korkoa on kertynyt 223 600,65 euroa. Koron kirjauskäytäntöä on muutettu: korkoa ei enää kirjata tilikauden kuluksi, koska Machinium Oy:llä ei ole jakokelpoisia varoja. Samasta syystä aikaisempien vuosien kuluksi kirjattu pääomalainan maksamaton korko 486 722,48 euroa on tuloutettu.

Pääomalainan kertynyt korkovelka 710 323,13 euroa on ilmoitettu vastuusitoumuksissa.

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot (20 - 22)

1000 €	Konserni		Emoyhtiö	
	2003	2002	2003	2002
20. TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ				
Kertynyt poistoero	15 086	14 385	8 453	9 654
Oman pääoman osuus	10 711	10 213		
- siirretty vähemmistöosuuteen	-638	-463		
- käytetty eliminointiin	-2 624	-2 624		
Omaan pääomaan jää	7 449	7 126		
21. PAKOLLISET VARAUKSET				
Verovaraukset		107		
Takuuvaraukset	151	141		
Varaus Machinium-konsernin rakennejärjestelyihin	1 908		1 000	
Yhteensä	2 059	248	1 000	
22. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT				
Laskennalliset verosaamiset				
Jaksotuseroista	420	1 138		
Laskennalliset verovelat				
Tilinpäätössiirroista	4 375	4 172		

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot (23)

1000 €	Konserni		Emoyhtiö	
	2003	2002	2003	2002
23. VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Lainat rahoituslaitoksilta	34 797	46 787	19 200	25 600
Eläkelainat	6 749	8 324		
Muut velat	2 343	9 568		
Yhteensä	43 889	64 679	19 200	25 600
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua				
Muut velat		2 343		
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Lainat rahoituslaitoksilta	11 977	10 527	6 400	6 400
Eläkelainat	1 101			
Saadut ennakot	2 447	2 263	38	387
Ostovelat	36 537	42 715	5 951	5 748
Yhteensä	52 062	55 505	12 389	12 535
Velat saman konsernin yrityksille				
Ostovelat			13	28
Muut velat			63	7 563
Siirtovelat			3 576	50
Yhteensä			3 652	7 641
Velat omistusyhteisyrityksille				
Ostovelat	8 393	8 911	5 961	8 911
Muut velat				
	21 330	12 181	15 771	7 913
Siirtovelat				
Lomapalkat sosiaalikuluihin	5 649	5 472	1 608	1 645
Muut palkat ja palkkiot sosiaalikuluihin	1 522	1 614	448	320
Materiaalit ja palvelut	3 109	3 229	554	868
Lainojen korot	503	652	309	211
Tuloverot	1 912	1 505	687	714
Muut	4 947	7 426	233	504
Yhteensä	17 642	19 898	3 839	4 262
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	99 427	96 495	41 612	41 262

Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot (24)

1000 €	Konserni		Emoyhtiö	
	2003	2002	2003	2002
24. ANNETUT VAKUUKSET, VASTUUSITOUKSET JA MUUT VASTUUT				
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä				
Eläkelainat	7 850	8 064		
Rahalaitoslainat	46 609	57 312	25 600	32 000
Velkojen vakuudeksi annetut				
Kiinteistökiinnitykset	32 546	37 624	18 888	18 888
Yrityskiinnitykset	76 021	54 682	30 071	30 071
Pantatut osakkeet	3 600	39 794	3 600	39 794
Muut annetut vakuudet				
Yrityskiinnitykset	6 939	8 152		
Pantit	8	8	4	4
Leasing-vastuut				
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	978	780	322	290
Myöhemmin maksettavat	1 074	838	222	330
Vastuut omista sitoumuksista				
Takaukset			340	470
Takaisinosoitoukset	18 995	22 457	358	732
Muut vastuusitoumukset	2 430	1 442		
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yritysten puolesta				
Takaukset			21 311	42 270
Vastuusitoumukset osakkuusyriytysten puolesta				
Takaukset		409		
Muut vastuut				
Leasing-rakennusten lunastamisvastuu	2 613	6 028		3 273
Johdannaisopimukset				
Valuuttatermiinisopimukset				
Käypä arvo	-300	-246		
Kohde-etuuden arvo	9 456	11 782		
Raaka-ainefutuurit				
Käypä arvo	-469	-500		
Kohde-etuuden arvo	10 646	15 454		
Koronvaihtosopimukset				
Kohde-etuuden arvo	25 000		25 000	

Konsernin tunnuslukuja

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	2003	2002	2001	2000	1999
Toiminnan laajuus					
Liikevaihto, 1000 €	492 015	283 418	254 118	261 680	225 607
Muutos, %	93,6	25,6	-2,9	16,0	17,5
Elintarvikeryhmän osuus, %	23,4	42,6	47,9	49,5	56,5
Maatalousryhmän osuus, %	57,4	25,0	10,7	9,8	9,6
Machinium-ryhmän osuus, %	19,2	32,4	41,4	40,7	33,9
Vienti Suomesta, 1000 €	48 565	26 823	13 627	15 617	11 302
Viennin osuus liikevaihdosta, %	9,9	9,5	5,4	6,0	5,0
Bruttoinvestoinnit pysyviin vastaaviin, 1000 €	9 547	47 287	3 880	7 888	16 009
% liikevaihdosta	1,9	16,7	1,5	3,0	7,1
Tutkimus- ja tuotekehitysmenot, 1000 €	3 216	1 713	1 522	1 428	1 450
% liikevaihdosta	0,7	0,6	0,6	0,5	0,6
Henkilöstö keskimäärin	1 161	993	1 010	1 073	997
Liikevaihto/henkilö, 1000 €	424	285	252	244	226
Rahoitustuotot/-kulut(-), netto, 1000 €	-3 326	-3 241	-861	-376	-127
Kannattavuus					
Liikevoitto, 1000 €	11 694	3 326	5 691	9 026	8 929
% liikevaihdosta	2,4	1,2	2,2	3,4	4,0
Tulos ennen satunnaisia eriä, 1000 €	8 368	-86	4 830	8 728	9 660
% liikevaihdosta	1,7	0,0	1,9	3,3	4,3
Tulos ennen veroja ja vähemmistöosuuksia, 1000 €	8 368	-86	4 830	8 728	9 660
% liikevaihdosta	1,7	0,0	1,9	3,3	4,3
Tilikauden voitto, 1000 €	6 731	2 415	5 067	8 181	8 288
% liikevaihdosta	1,4	0,9	2,0	3,1	3,7
Oman pääoman tuotto, % (ROE)	6,0	0,5	3,4	7,2	8,2
Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI)	7,7	2,7	6,4	7,9	8,9
Rahoitus ja taloudellinen asema					
Current ratio	1,4	1,6	2,2	1,9	2,3
Omavaraisuusaste, %	39,5	36,5	57,3	51,7	50,8
Nettovelkaantumisaste, %	65,4	75,4	4,0	15,1	28,7
Pysyvät vastaavat, 1000 €	109 832	112 028	66 826	70 170	77 238
Vaihtuvat vastaavat, 1000 €	139 885	150 910	101 363	120 455	118 134
Oma pääoma, 1000 €	95 052	91 243	92 500	92 710	93 287
Jakokelpoiset varat, 1000 €	47 498	47 357	47 981	48 315	43 536
Vieras pääoma, 1000 €	147 691	165 345	70 024	90 334	93 276
Korolliset velat, 1000 €	73 650	83 888	24 887	45 626	54 607
Taseen loppusumma, 1000 €	249 717	262 938	168 189	190 625	195 372

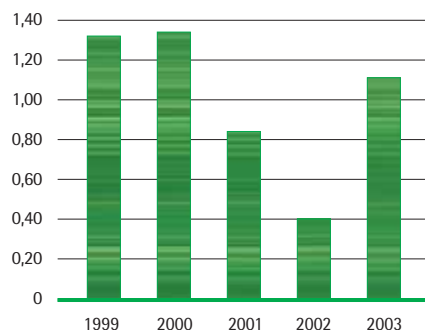
Konsernin tunnuslukuja

Osakekohtaiset tunnusluvut

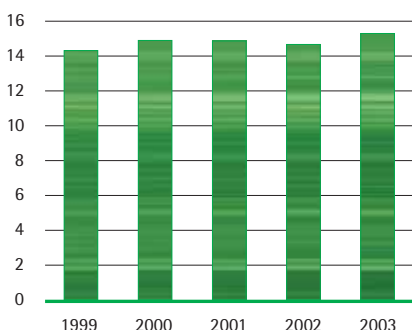
	2003	2002	2001	2000	1999
Tulos ja osinko					
Tulos/osake, €	1,11	0,40	0,84	1,34	1,32
Tulos/osake, optiolainan vaikutus otettu huomioon, €	1,07	0,38	0,81	1,29	1,27
Nimellisosinko/osake, €	0,65 ¹⁾	0,30	0,60	0,84	0,84
Oikaistu osinko/osake €	0,65	0,30	0,60	0,84	0,84
Osinkosuhte, %	58,5	75,2	71,8	62,9	63,8
Efektiivinen osinkotuotto, %	5,5	2,9	5,1	6,6	8,2
P/E-luku	10,6	25,6	14,0	7,2	7,8
Oma pääoma/osake, €	15,29	14,66	14,86	14,89	14,31
Osakkeen kassikehitys, €					
Oikaistu pörssikurssi	11,75	10,20	11,70	12,80	10,22
Tilikauden alin	8,20	8,60	9,66	10,22	8,90
Tilikauden ylin	12,14	11,90	12,50	13,50	13,20
Tilikauden keskimääräinen	10,18	10,54	10,61	11,93	10,64
Osakkeiden vaihto					
Osakkeiden vaihto pörssissä, 1000 kpl	345	340	381	347	2 749
Osuus osakkeiden keskimääräisestä määrästä, %	5,6	5,6	6,2	5,4	42,7
Osakepääoma, 1000 €	12 245	12 245	12 245	10 297	10 839
Osakekannan markkina-arvo, 1000 €	71 940	62 450	71 634	78 374	65 860
Osingonjako, 1000 €	3 937¹⁾	1 817	3 635	5 113	5 149
Osakkeiden määrä					
Osakkeiden lukumäärä	6 122 576	6 122 576	6 122 576	6 122 576	6 444 776
Osakkeiden osakeantioikaistu keskimääräinen lukumäärä	6 057 576	6 057 576	6 061 711	6 121 061	6 288 062
Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden lopussa	6 057 576	6 057 576	6 057 576	6 079 976	6 228 776

1) Hallituksen ehdotus

Tulos/osake, €

Oma pääoma/osake, €

Tunnuslukujen laskentakaavat

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Oman pääoman tuotto, % (ROE)	=	$\frac{\text{Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä - verot} + \text{- satunnaisiin eriin kohdistuvat verot}}{(\text{Oma pääoma - omat osakkeet - pääomalainat} + \text{vähemmistöosuus}) \text{ keskimäärin}}$	x 100
Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI)	=	$\frac{\text{Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}}$	x 100
Sijoitettu pääoma	=	Taseen loppusumma - omat osakkeet - korottomat osto- ja siirtovelat, ennakkomaksut, laskennallinen verovelka, pakolliset varaukset	
Current ratio	=	$\frac{\text{Vaihtuvat vastaavat}}{\text{Lyhytaikaiset velat}}$	
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma - omat osakkeet} - \text{pääomalainat} + \text{vähemmistöosuus}}{\text{Taseen loppusumma - omat osakkeet - saadut ennakot}}$	x 100
Nettovelkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma - omat osakkeet - pääomalainat}}$	x 100
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat - korolliset talletukset ja saamiset	

Osakekohtaiset tunnusluvut

Tulos/osake	=	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä - verot} + \text{- satunnaisiin eriin kohdistuvat verot} + \text{- vähemmistöosuus}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu keskimääräinen lukumäärä}}$	
Oikaistu osinko/osake	=	$\frac{\text{Tilikauden osinko/osake}}{\text{Osakeantikerroin}}$	
Osinkosuhde, %	=	$\frac{\text{Oikaistu osinko/osake}}{\text{Tulos/osake}}$	x 100
Efektiiivinen osinkotuotto, %	=	$\frac{\text{Oikaistu osinko/osake}}{\text{Oikaistu pörssikurssi}}$	x 100
P/E-luku	=	$\frac{\text{Oikaistu pörssikurssi}}{\text{Tulos/osake}}$	
Oma pääoma/osake	=	$\frac{\text{Oma pääoma - omat osakkeet - pääomalainat}}{\text{Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden lopussa}}$	
Oikaistu pörssikurssi	=	$\frac{\text{Tilikauden viimeinen pörssikurssi}}{\text{Osakeantikerroin}}$	
Osakekannan markkina-arvo	=	Osakkeiden lukumäärä x oikaistu pörssikurssi	

Osakkeet ja osakkeenomistajat

Osakkeet ja äänioikeus

Lännen Tehtaat Oyj:n osakkeet ovat yhtä sarjaa. Kaikilla osakkeilla on sama ääni- ja osinko-oikeus. Yhtiöjärjestyksen määräyksellä osakkeenomistajan äänimäärä on rajattu yhteen kymmenesosaan yhtiökokouksessa edustetusta äänimäärästä.

Osakepääoman vähimmäismäärä on 10 000 000 euroa ja enimmäismäärä 40 000 000 euroa. Osakepääoma oli tilikauden lopussa 12 245 152 euroa ja osakkeiden lukumäärä 6 122 576. Osakkeen nimellisarvo on 2 euroa.

Omat osakkeet

Yhtiön omistuksessa oli tilikauden päättyessä 65 000 kpl vuosina 2000-2001 hankittua yhtiön omaa osaketta. Osakkeet edustavat 1,1 prosenttia yhtiön osakepääomasta ja äänimäärästä. Omien osakkeiden hankintameno Lännen Tehtaat Oyj:n taseessa on 778 475 euroa eli keskimäärin 11,98 euroa osakkeelta. Yhtiön omistamalla omilla osakkeilla ei ole äänioikeutta eikä niille makseta osinkoa.

Lännen Tehtaat Oyj:n 3.4.2003 pidetty varsinainen yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden luovuttamisesta. Luovutusvaltuutuksen mukaan hallitus voi luovuttaa hankitut 65 000 omaa osaketta. Osakkeita voidaan luovuttaa yrityskauppojen tai muiden yritysjärjestelyjen yhteydessä tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen tai Helsingin Pörssin julkisessa kaupankäynnissä. Valtuutus on voimassa yhden vuoden yhtiökokouksesta lukien.

Yhtiön omien osakkeiden luovutusvaltuutusta ei ole 23.2.2004 mennessä käytetty.

Rekisteröinti ja noteeraus

Lännen Tehtaat Oyj:n osakkeet kuuluvat arvo-osuusjärjestelmään. Osakkeet on noteerattu Helsingin Pörssissä vuodesta 1989 alkaen. Osakkeen symboli on LTE1S ja pörssierä 50 osaketta.

Lännen Tehtaat Oyj:n osakeoptiot

Konsernin ja sen eri yksiköiden johtohenkilöiltä toukokuussa 1997 otettu yhteensä 7 400,27 euron suuruinen koroton optiolaina maksettiin kokonaan takaisin 30.4.2002. Kuhunkin 168 euron lainaosuuteen liittyi 1 000 optiotodistusta. Kukin optiotodistus oikeuttaa merkitsemään yhteensä enintään viisi Lännen Tehtaat Oyj:n osaketta vuosina 1998-2004 siten, että 1.5.1998 alkaen oli oikeus merkitä yksi osake ja seuraavina vuosina 1.5. alkaen aina yksi osake lisää viiden osakkeen enimmäismäärään saakka. Merkintähinta oli 11,77 euroa vuonna 1998 ja nousee sen jälkeen 4 prosenttia vuodessa. Merkintähinta vuonna 2004 on 14,90 euroa. Osakkeiden merkintäoikeus kaikilla optiotodistuksilla

päättyy 31.10.2004. Optio-ohjelman piiriin kuuluu 24 henkilöä.

Merkittävien osakkeiden määrä voi olla enintään 220 000 kpl ja merkintöjen nojalla osakepääomaa voidaan korottaa enintään 440 000 eurolla. Tällöin optiomerkitöjen osuus korotetusta osakepääomasta ja äänistä olisi 3,5 prosenttia.

Osinkopolitiikka

Lännen Tehtaat Oyj:n hallituksen tavoitteena on, että yhtiön osake on omistajalleen hyvätuottoinen ja arvonsa säilyttävä sijoitus. Osinkopolitiikan tarkoituksena on tukea tätä tavoitetta. Osinkona jaetaan vuosittain vähintään puolet osakekohtaisesta tuloksesta.

Osakkeenomistajat 13.2.2004

Suurimmat osakkeenomistajat	Osakemäärä	%	Äänimäärä	%
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola	604 000	9,9	604 000	10,0
Vakuutusosakeyhtiö Henki-Sampo	491 250	8,0	491 250	8,1
Raisio Yhtymä Oyj	477 500	7,8	477 500	7,9
Esko Eela	387 348	6,3	387 348	6,4
Valio Oy	327 912	5,4	327 912	5,4
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola	204 600	3,3	204 600	3,4
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	153 800	2,5	153 800	2,5
Pohjola Finland Value Sijoitusrahasto	139 050	2,3	139 050	2,3
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry	125 485	2,0	125 485	2,1
Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjola	116 000	1,9	116 000	1,9
Hallintarekisteröidyt osakkeet	16 430	0,3	16 430	0,3
Muut osakkeenomistajat	3 014 201	49,2	3 014 201	49,7
Ulkopuolisten omistuksessa yhteensä	6 057 576	98,9	6 057 576	100,0
Omassa omistuksessa	65 000	1,1		
	6 122 576	100,0	6 057 576	100,0

Johdon omistus

Hallituneuvoston ja hallituksen jäsenet sekä varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen omistavat 13.2.2004 yhteensä 21 663 osaketta. Nämä vastaavat 0,4 prosenttia yhtiön osakkeista ja osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Osakkeenomistuksen jakautuminen suuruusluokittain 13.2.2004

Osakkeita	Osakkaiden lukumäärä (kpl)	Osakkeiden osakkeista (%)	Osuus yhteensä (kpl)	Osakkeiden osakkeista (%)
1 - 100	3 907	45,8	175 329	2,9
101 - 1 000	4 172	48,9	1 368 419	22,3
1 001 - 10 000	423	4,9	909 463	14,9
10 001 - 40 000	16	0,2	273 190	4,5
40 001 -	15	0,2	3 332 738	54,4
Yhteistilillä			63 437	1,0
Yhteensä	8 533	100,0	6 122 576	100,0

Osakkeenomistuksen jakautuminen sektoreittain 13.2.2004

	% osakkeista	% osakkeista
Yritykset	1,7	18,8
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0,3	26,9
Julkisyhteisöt	0,6	7,4
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1,3	4,9
Kotitaloudet	96,1	40,7
Ulkomaat ja hallintarekisteri		0,3
Yhteistilillä		1,0
Yhteensä	100,0	100,0

Voitonjakoehdotus

Konsernin jakokelpoiset varat 31.12.2003 olivat 47 498 184,35 euroa. Emoyhtiön jakokelpoiset varat olivat 42 920 919,75 euroa.

Hallitus ehdottaa, että Lännen Tehtaat Oyj jakaa vuodelta 2003 osinkoa 0,65 euroa osakkeelta, yhteensä 3 937 424,40 euroa.

Helsingissä 23. päivänä helmikuuta 2004

Tom v. Weymarn

Hannu Simula

Matti Kavetvuo

Matti Lappalainen

Soili Suonoja

Erkki Lepistö

Tilintarkastuskertomus / Hallintoneuvoston lausunto

Tilintarkastuskertomus

Lännen Tehtaat Oyj:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Lännen Tehtaat Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.-31.12.2003. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Tarkastuksemme perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konserni-tilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys jalkelpoisten varojen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Säkylässä 26. päivänä helmikuuta 2004

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö

Kauko Lehtonen, KHT Hannu Pellinen, KHT

Hallintoneuvoston lausunto

Lännen Tehtaat Oyj:n hallintoneuvosto on tänään käsitellyt yhtiön vuoden 2003 tilinpäätöksen ja konsernitalinpäätöksen sekä tutustunut tilintarkastuskertomukseen. Hallintoneuvostolla ei ole vuoden 2003 tilinpäätöksen johdosta mitään huomautettavaa.

Hallintoneuvostosta ovat erovuorossa: maanviljelijä Antti Bärlund, hallintojohtaja Heikki Halkilahti, maanviljelijä Jussi Hantula, maanviljelijä Börje Helenelund, yhtiöryhmän johtaja Tom Liljeström, maanviljelijä Samu Pere, maanviljelijä Esa Ruohola ja maanviljelijä Mikko Soro.

Säkylässä 1. päivänä maaliskuuta 2004

Hallintoneuvoston puolesta

Tom Liljeström
puheenjohtaja

Asmo Ritala
sihteeri

Yhtiön hallinnointi

Yhtiökokous

Yhtiökokous on yhtiön ylin päättävä elin. Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain viimeistään toukokuussa. Yhtiökokouksen kutsuu koolle yhtiön hallintoneuvosto.

Lännen Tehtaat Oyj:llä on yksi osakesarja ja kullakin osakkeella yhtiökokouksessa yksi ääni. Äänioikeutta on yhtiöjärjestyksellä rajoitettu kuitenkin niin, ettei osakkeenomistaja ole oikeutettu äänestämään yhtiökokouksessa enemmällä kuin yhdellä kymmenesosalla kokouksessa edustetusta äänimäärästä.

Hallintoneuvosto

Yhtiön hallinnosta vastaavat hallitus ja toimitusjohtaja, joiden toimintaa valvoo hallintoneuvosto. Hallintoneuvostoon kuuluu vähintään 15 ja enintään 20 yhtiökokouksen valitsemaa jäsentä. Hallintoneuvostoon ei saa valita henkilöä, joka on täyttänyt 65 vuotta. Hallintoneuvoston jäsenten toimikausi on kolme vuotta. Toimikausi päättyy vaalia seuraavan kolmannen varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Erovuorossa on vuosittain kolmannes tai sitä lähinnä oleva määrä hallintoneuvoston jäsenistä. Yhtiön vakainainen henkilöstö voi lisäksi nimetä keskuudestaan hallintoneuvostoon kerrallaan enintään neljä jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Hallintoneuvostossa on tällä hetkellä 20 yhtiökokouksen valitsemaa ja 4 henkilöstön nimeämää edustajaa.

Yhtiöjärjestyksen mukaan hallintoneuvoston tehtävä on

- ▶ valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa.
- ▶ päättää hallituksen jäsenten lukumäärästä, valita hallituksen jäsenet sekä määrätä hallituksen jäsenten palkkiot ja muut mahdolliset korvaukset.
- ▶ valita hallituksen jäsenistä hallitukselle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.
- ▶ valita toimitusjohtaja ja määrätä tämän palkkaedut.
- ▶ päättää yhtiön liiketoiminnan olennaisista muutoksista
- ▶ antaa lausunto tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta.
- ▶ kutsua yhtiökokous koolle ja valmistella yhtiökokouksessa käsiteltävät asiat.

Muut hallintoneuvoston tehtävät on määritelty osakeyhtiölaissa.

Hallintoneuvosto kokoontuu yleensä kolme kertaa vuodessa. Vuonna 2003 hallintoneuvosto kokoontui kolme kertaa.

Hallitus

Hallituksella on yleisvastuu yhtiön hallinnosta lainsäädännön ja Lännen Tehtaat Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaisesti. Hallitukseen kuuluu hallintoneuvoston päätöksen mukaan vähintään neljä ja enintään seitsemän jäsentä, joista yksi on yhtiön toimitusjohtaja. Valituksi tullessaan hallituksen jäsen ei saa olla täyttänyt 65 vuotta. Hallituksessa on tällä hetkellä kuusi jäsentä.

Hallituksen jäsenet valitaan vuodeksi kerrallaan. Hallituksen jäsenen toimikausi päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen kokoontuvan hallintoneuvoston kokouksen päättyessä.

Hallitus kokoontuu kerran kuukaudessa. Vuonna 2003 hallitus kokoontui 11 kertaa. Jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti kokouksiin oli 98 %.

Toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen

Yhtiöllä on toimitusjohtaja, jonka valitsee hallintoneuvosto. Yhtiöllä voi olla yksi tai useampia toimitusjohtajan sijaisia, jotka hallitus nimittää.

Yhtiön toimitusjohtajana on huhtikuusta 2001 lähtien toiminut Erkki Lepistö. Toimitusjohtajan palvelussuhteen keskeiset ehdot on määritelty toimitusjohtajasopimuksessa. Toimitusjohtajan eläkeiäksi on sovittu 60 vuotta. Toimitusjohtajan irtisanomisaika on kuusi kuukautta. Yhtiön irtisanoessa toimitusjohtajan tämä on oikeutettu 12 kuukauden palkkaa vastaavaan erokorvaukseen. Toimitusjohtajan palkka ja muut etuudet tilikaudelta olivat 190 657 euroa.

Yhtiön varatoimitusjohtajana ja toimitusjohtajan sijaisena on toiminut marraskuusta 2002 lähtien Hannu Pelttari.

Tilintarkastajat

Yhtiöjärjestyksen mukaan Lännen Tehtaat Oyj:llä on vähintään kaksi ja enintään kolme tilintarkastajaa, joiden tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia tai tilintarkastusyhteisöjä.

Lännen Tehtaat Oyj:n vuoden 2003 yhtiökokous päätti valita yhtiölle kaksi tilintarkastajaa. Tilintarkastajiksi valittiin Kauko Lehtonen, KHT ja KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy päävastuullisena tilintarkastajana Hannu Pellinen, KHT. Lännen Tehtaat -konsernin tytäryhtiöiden tilintarkastajina toimivat pääsääntöisesti PricewaterhouseCoopers-yhteisöt tai näiden palveluksessa olevat tilintarkastajat.

Tilintarkastajat raportoivat havainnoistaan hallitukselle vähintään kerran vuodessa ja antavat yhtiön osakkeenomistajille tilintarkastuskertomuksen vuositilinpäätöksen yhteydessä.

Palkat ja palkkiot

Hallintoneuvoston palkkioista päättää varsinainen yhtiökokous. Hallintoneuvoston puheenjohtajan kuukausipalkkio on 350 euroa ja varapuheenjohtajan kuukausipalkkio 300 euroa. Hallintoneuvoston puheenjohtajan ja jäsenten kokouspalkkio on 200 euroa.

Hallituksen kokouspalkkioista ja muista mahdollisista korvauksista samoin kuin toimitusjohtajan palkasta ja muista eduista päättää hallintoneuvosto. Hallintoneuvoston päätöksen mukaan hallituksen puheenjohtajalle maksetaan 1 300 euron kuukausipalkkio ja jäsenille 800 euron kuukausipalkkio. Kokouspalkkio on 200 euroa. Hallituksen jäsenille maksettiin palkkioita 40 878 euroa vuonna 2003.

Konsernin johtajisto

Konsernin johtajiston jäsenet nimittää Lännen Tehtaat Oyj:n hallitus, joka myös hyväksyy johtajiston jäsenten työsuhteen keskeiset ehdot. Johtajisto vastaa strategisten vaihtoehtojen valmistelusta ja hallituksen valitsemien strategioiden toteuttamisesta. Johtajiston jäsenet vastaavat Lännen Tehtaat Oyj:n tulosyksiköiden ja konserniyhtiöiden operatiivisesta suunnittelusta toimitusjohtajan asettamien tavoitteiden puitteissa sekä operatiivisten suunnitelmien toteuttamisesta.

Sisäpiiriasiat

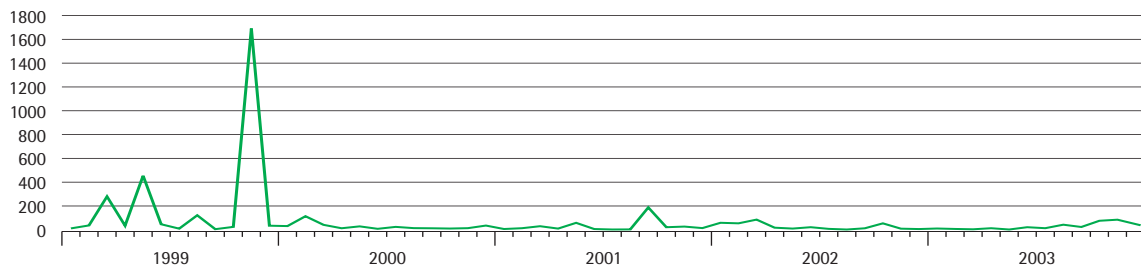
Lännen Tehtaat Oyj:n pysyvään sisäpiiriin kuuluvat arvopaperimarkkinalain mukaan yhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen sekä tilintarkastajat mukaan lukien tilintarkastusyhteisön yhtiöstä päävastuullinen tilintarkastaja. Yhtiön päätöksen mukaisesti tehtäviensä perusteella määrättyjä sisäpiiriläisiä ovat konsernin johtajiston jäsenet, henkilöstöjohtaja, yhtiön lakimies, kirjanpidosta vastaava osastopäällikkö ja johdon sihteerit. Yhteensä pysyvien sisäpiiriläisten määrä on noin 50.

Lännen Tehtaat Oyj:n hallituksen vahvistamat, 25.9.2001 voimaan tulleet sisäpiirisäännöt perustuvat Helsingin Pörssin hallituksen 28.10.1999 hyväksymään sisäpiiriohjeeseen. Sääntöihin sisältyvät ohjeet pysyville ja hankekohtaisille sisäpiiriläisille, sisäpiirihallinnon organisointi ja menettelytavat.

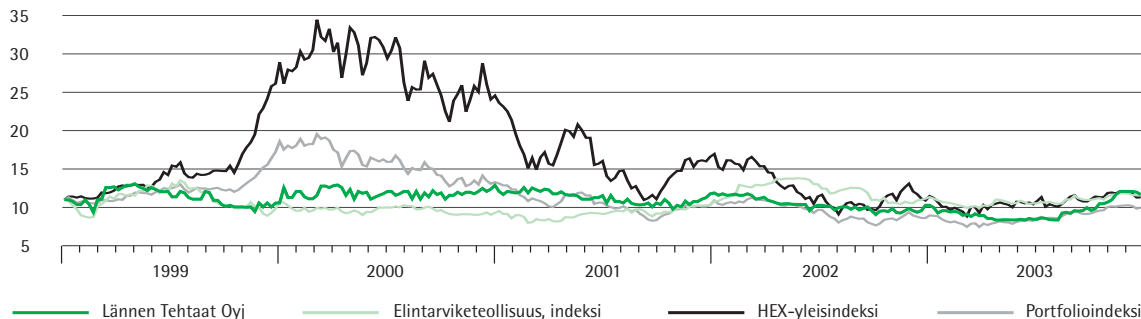
Yhtiössä on voimassa kaupankäyntirajoitus, joka kieltää yhtiön pysyvien sisäpiiriläisten kaupankäynnin yhtiön osakkeilla 21 päivän ajan ennen yhtiön osavuositarkastuksen ja tilinpäätöstiedotteen julkistamista.

Tiedot sisäpiiriläisistä ovat luettavissa yhtiön kotisivuilla www.lannen.fi/sijoittajatieto.

Osakevaihto, 1000 kpl

Osakkeen hintakehitys, €

Hallintoneuvosto / Tilintarkastajat

Hallintoneuvosto

Yhtiökokouksen valitsevat jäsenet:

Tom Liljeström, s. 1959
diplomi-insinööri, kauppatieteiden maisteri
Tapiola-ryhmä, yhtiöryhmän johtaja
jäsen vuodesta 1994, puheenjohtaja vuodesta 1996
Hallituksen varapuheenjohtaja: Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö
Tapiola, Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Tapiola, Keskinäinen
Vakuutusyhtiö Tapiola, Yritysten Henkivakuutus Oy Tapiola
Hallituksen jäsen: Tapiola Omaisuudenhoito Oy ja Tapiola Pankki Oy
Osakeomistus: –
Erovuorossa

Juha Nevavuori, s. 1942
maanviljelijä
jäsen vuodesta 1973, varapuheenjohtaja vuodesta 2003
Osakeomistus: 646 osaketta

Antti Bärlund, s. 1945
maanviljelijä
jäsen vuodesta 1995
Erovuorossa

Harri Eela, s. 1960
vientipäälikkö
jäsen vuodesta 2002

Heikki Ellilä, s. 1945
maanviljelijä
jäsen vuodesta 1996

Matti Eskola, s. 1950
maanviljelijä
jäsen vuodesta 1991

Heikki Halkilahti, s. 1947
hallintojohtaja
jäsen vuodesta 1990
Erovuorossa

Jussi Hantula, s. 1955
maanviljelijä
jäsen vuodesta 1995
Erovuorossa

Börje Helenelund, s. 1951
maanviljelijä
jäsen vuodesta 1998
Erovuorossa

Pasi Jaakkola, s. 1941
maanviljelijä
jäsen vuodesta 1982

Jouni Kaitila, s. 1963
maanviljelijä
jäsen vuodesta 1991

Mari Kiviniemi, s. 1968
kansanedustaja
jäsen vuodesta 1996

Hannu Lamminen, s. 1951
maanviljelijä
jäsen vuodesta 1996

Markku Länninki, s. 1949
maanviljelijä
jäsen vuodesta 2003

Ilkka Markkula, s. 1960
maanviljelijä
jäsen vuodesta 2003

Paavo Mäkinen, s. 1955
toiminnanjohtaja
jäsen vuodesta 2002

Samu Pere, s. 1968
maanviljelijä
jäsen vuodesta 1998
Erovuorossa

Esa Ruohola, s. 1946
maanviljelijä
jäsen vuodesta 1998
Erovuorossa

Mikko Soro, s. 1950
maanviljelijä
jäsen vuodesta 1998
Erovuorossa

Helena Walldén, s. 1953
pankinjohtaja
jäsen vuodesta 1996

Henkilöstön nimeämät jäsenet:

Aila Koivuniemi, s. 1944
luottamusmies
jäsen vuodesta 2000
(henkilökohtainen varajäsen: Marja-Liisa Marttila)

Paula Paasonen, s. 1953
yhdysmies
jäsen vuodesta 2003
(henkilökohtainen varajäsen: Timo Kaila)

Esa Paganus, s. 1963
pääluottamusmies
jäsen vuodesta 1997
(henkilökohtainen varajäsen: Harri Ollonqvist)

Pekka Sihvonen, s. 1954
pääluottamusmies
jäsen vuodesta 2000
(henkilökohtainen varajäsen: Marja Rusi)

Tilintarkastajat

Kauko Lehtonen
kauppatieteiden maisteri, KHT

PricewaterhouseCoopers Oy
KHT-yhteisö
päävastaullisena tilintarkastajana
Hannu Pellinen
taloustieteiden maisteri, KHT

► Yläriivi vasemmalta: Erkki Lepistö, Matti Kavetvuo ja Matti Lappalainen.
Alarivi vasemmalta: Hannu Simula, Tom v. Weymarn ja Soili Suonoja.

Tom v. Weymarn, s. 1944

diplomi-insinööri

jäsen vuodesta 1999, puheenjohtaja vuodesta 2003

Hallituksen jäsen:

CPS Color Group Oy, Oy Rettig Ab, Oy Sinebrychoff Ab,
TeliaSonera AB, Telko Oy

Osakeomistus: 2.250 osaketta (muutos vuonna 2003: -)

Hannu Simula, s. 1947

agronomi

maanviljelijä

jäsen vuodesta 1998, varapuheenjohtaja vuodesta 2003

Hallituksen jäsen:

Sucros Oy, Sokerijuurikkaan Tutkimussäätiö

Osakeomistus: 850 osaketta (muutos vuonna 2003: -)

Matti Kavetvuo, s. 1944

diplomi-insinööri, ekonomisti, vuorineuvos

jäsen vuodesta 2003

Hallintoneuvoston jäsen:

Suomen Messut Osuuskunta, Suomen Posti Oyj,

Hallituksen puheenjohtaja:

Suominen Yhtymä Oyj, Workidea Oy, Metso Oyj

Hallituksen jäsen:

Alma Media Oyj, KCI Konecranes Oyj Abp, Kesko Oyj,

Marimekko Oyj, Merivaara Oy, Perlos Oyj, Suomen Messusäätiö

Osakeomistus: 1.000 osaketta (muutos vuonna 2003: +1.000)

Matti Lappalainen, s. 1948

kauppatieteiden maisteri

Vaasan Et Vaasan Oy:n toimitusjohtaja

jäsen vuodesta 2003

Hallituksen jäsen:

Elintarviketeollisuusliitto, Vaasan Et Vaasan Oy

Osakeomistus: 1.000 osaketta (muutos vuonna 2003: +800)

Erkki Lepistö, s. 1955

ekonomi, oikeustieteen kandidaatti

Lännen Tehtaat Oyj:n toimitusjohtaja

jäsen vuodesta 2001

Hallituksen jäsen:

Elintarviketeollisuusliitto, Finfood - Suomen Ruokatieto ry,

Pemamek Oy, Pyhäjärvi-instituuttisäätiö

Osakeomistus: 1.050 osaketta (muutos vuonna 2003: +50)

Optio-omistus: 5.000 optiotodistusta,

jotka oikeuttavat merkitsemään 25.000 osaketta*

Soili Suonoja, s. 1944

kotitalousopettaja, MBA, kauppaneuvos

jäsen vuodesta 2003

Hallituksen jäsen:

Altia Oyj, Keski-Uusimaa Oy, Lassila Et Tikanoja Oyj, Nurmijär-

ven Linja Oy, Outokumpu Oyj, Suomen Posti Oyj, Tieliikelaitos

Osakeomistus: 200 osaketta (muutos vuonna 2003: +200)

*Osakkeen merkintähinta 14,90 euroa vuonna 2004

Johtajisto

► Yläriivi vasemmalta: Timo Huttunen, Jukka Haikonen, Antti Kerttula ja Ilkka Jaskari.
Alariivi vasemmalta: Erkki Lepistö, Riitta Jaakkola, Kaija Viljanen ja Hannu Pelttari.

Erkki Lepistö, s. 1955

ekonomi, oikeustieteen kandidaatti
toimitusjohtaja vuodesta 2001
Osakeomistus: 1.050 osaketta (muutos vuonna 2003: +50)
Optio-omistus: 5.000 optiotodistusta,
jotka oikeuttavat merkitsemään 25.000 osaketta*

Hannu Pelttari, s. 1951

valtiotieteen maisteri, eMBA
varatoimitusjohtaja vuodesta 2002
Osakeomistus: 500 osaketta (muutos vuonna 2003: -)
Optio-omistus: 1.000 optiotodistusta,
jotka oikeuttavat merkitsemään 5.000 osaketta*

Jukka Haikonen, s. 1955

agronomi
johtaja vuodesta 1996,
Suomen Rehu Oy:n toimitusjohtaja vuodesta 2002
Optio-omistus: 2.800 optiotodistusta,
jotka oikeuttavat merkitsemään 14.000 osaketta*

Timo Huttunen, s. 1966

diplomi-insinööri, oikeustieteen kandidaatti
Machinium Oy:n toimitusjohtaja vuodesta 2002
Optio-omistus: 1.000 optiotodistusta,
jotka oikeuttavat merkitsemään 5.000 osaketta*

Riitta Jaakkola, s. 1950

diplomiekonomi
talousjohtaja vuodesta 1998
Osakeomistus: 200 osaketta (muutos vuonna 2003: +100)
Optio-omistus: 2.800 optiotodistusta,
jotka oikeuttavat merkitsemään 14.000 osaketta*

Ilkka Jaskari, s. 1947

merkonomi
Lännen Sokerin johtaja vuodesta 1988
Osakeomistus: 80 osaketta (muutos vuonna 2003: -)
Optio-omistus: 2.800 optiotodistusta,
jotka oikeuttavat merkitsemään 14.000 osaketta*

Antti Kerttula, s. 1956

yo-merkonomi
johtaja vuodesta 1994, Apetitin johtaja vuodesta 1997
Optio-omistus: 2.800 optiotodistusta,
jotka oikeuttavat merkitsemään 14.000 osaketta*

Kaija Viljanen, s. 1952

kauppätieteiden maisteri, humanististen tieteiden kandidaatti
Avena Nordic Grain Oy:n toimitusjohtaja vuodesta 1995
Optio-omistus: 1.000 optiotodistusta,
jotka oikeuttavat merkitsemään 5.000 osaketta*

*Osakkeen merkintähinta 14,90 euroa vuonna 2004

Lännen Tehtaat Oyj
 Konsernihallinto
 Postiosoite:
 PL 100, 27801 Säköylä
 Käyntiosoite:
 Maakunnantie 4, 27820 Säköylä
 Puhelin (02) 83971
 Faksi (02) 8397 4022
 www.lannen.fi
 etunimi.sukunimi@lannen.fi
 Kotipaikka Säköylä
 Y-tunnus 0197395-5

**Lännen Tehtaat Oyj:n
 yksiköt ja toimipaikat**

Apetit Säköylä
 PL 130, 27801 Säköylä
 Puhelin (02) 8397 4300
 Faksi (02) 8397 4322
 www.apetit.com

Apetit Vantaa
 Juhanilantie 2, 01740 Vantaa
 Puhelin (02) 83971
 Faksi (09) 5123 4422

Apetit Turku
 Iso-Heikkiläntie 6
 PL 32, 20201 Turku
 Puhelin (02) 83971
 Faksi (02) 338 8260

Apetit Pudasjärvi
 Teollisuustie 3, 93100 Pudasjärvi
 Puhelin (08) 821 589
 Faksi (08) 823 689

Apetit Viljelyasto
 PL 160, 27801 Säköylä
 Puhelin (02) 8397 4600
 Faksi (02) 8397 4622
 www.lannen.fi

Räpin koetila
 27710 Köyliö
 Puhelin (02) 554 1300

Lännen Sokeri
 PL 110, 27801 Säköylä
 Puhelin (02) 8397 4660
 Faksi (02) 8397 4666
 www.lannen.fi

Lännen Plant Systems
 PL 170, 27801 Säköylä
 Puhelin (02) 8397 4700
 Faksi (02) 8397 4722
 www.lannenplantsystems.com

Tytärtyhtiöt

Tresko Fish Oy
 Vuosnaistentie 593 A, 23360 Kustavi
 Puhelin (02) 846 6700
 Faksi (02) 846 6722

Suomen Rehu Oy
 Sörnäisten rantatie 23
 PL 75, 00501 Helsinki
 Puhelin (09) 134 419
 Faksi (09) 1344 1812
 www.suomenrehu.com

Hiven Oy
 PL 25, 21531 Paimio
 Puhelin (02) 477 0211
 Faksi (02) 477 0252
 www.hiven.fi

SIA Baltic Feed
 P.O. Box 70a, LV-3101 Tukums
 Latvia
 Puhelin +371 318 1127
 Faksi +371 318 1132
 www.suomenrehu.com

Rehu Eesti Oü
 Kadaka tee 76A, EE-12618 Tallinn
 Estonia
 Puhelin +372 504 2142
 Fax +372 650 4795
 www.suomenrehu.com

Lännen Rehu Oy
 PL 120, 27801 Säköylä
 Puhelin (02) 8397 4200
 Faksi (02) 8397 4222
 www.lannenrehu.com

Avena Nordic Grain Oy
 Kansakoulukatu 1 B, 00100 Helsinki
 Puhelin (09) 348 844
 Faksi (09) 3488 4500
 www.avena.fi

ZAO Avena St. Petersburg
 1 Artillerijskaja str. , Europa House
 192204 St. Petersburg
 Russia
 Puhelin +7 812 279 3085
 Faksi +7 812 279 3086

Harviala Oy
 Alikartano 9, 13330 Harviala
 Puhelin (03) 628 611
 Faksi (03) 628 6122

Machinium Oy
 Juhanilantie 2, 01740 Vantaa
 Puhelin (09) 276 6050
 Faksi (09) 2766 0566
 www.machinium.com

Lännen Engineering Oy
 Hirvikoskentie 242, 32210 Loimaa kk
 Puhelin (02) 760 721
 Faksi (02) 7607 2346
 www.lannenengineering.fi

Suomen Rakennuskone Oy
 Juhanilantie 2, 01740 Vantaa
 Puhelin (09) 276 6050
 Faksi (09) 2766 0566
 www.suomenrakennuskone.fi

AS Balti Ehitusmasin-Baltem
 Suur-Söjamäe 48 B, EE-11415 Tallinn
 Estonia
 Puhelin +372 606 0480
 Faksi +372 606 0488
 www.baltem.ee

SIA BCM Baltijas Celtniecibas Masina
 Krustpils iela 4, LV-1073 Riga
 Latvia
 Puhelin +371 724 1124
 Faksi +371 724 9852

UAB Baltijos Statybinės Masinos
 Savanoriu av. 187, LT-2600 Vilnius
 Lithuania
 Puhelin +370 5232 2143
 Faksi +370 5232 2143

SMA Construction AB
 Äggelundavägen 7, SE-175 62 Järfälla
 Sweden
 Puhelin +46 8 5622 2500
 Faksi +46 8 760 7281
 www.smaconstruction.se

SMA Maskin AB
 Äggelundavägen 7, SE-175 62 Järfälla
 Sweden
 Puhelin +46 8 5622 2500
 Faksi +46 8 760 7281
 www.smamaskin.se

SMA Maskinuthyrning AB
 Äggelundavägen 7, SE-175 62 Järfälla
 Sweden
 Puhelin +46 8 5622 2500
 Faksi +46 8 760 7281

Lännen Tehtaat Oyj

PL 100, 27801 Säkyli

Puhelin (02) 83971. Faksi (02) 8397 4022

lannen.tehtaat@lannen.fi

www.lannen.fi